

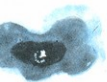
დედაებს

საქართველოს
ბავშვთა ჯანდაცვის
სამსახურისთვის

II კლასისათვის

დედაენა

II კლასისათვის

მეზვილე ბაგოცაძე

დამტკიცა საქართველოს სსრ სახალხო განათლების სამინისტრომ

ი ა კ ო ბ გ ო გ ე ბ ა შ ვ ი ლ ი ს „დედა ენის“
მიხედვით შეადგინა ვ ა ლ ე რ ი ა ნ რ ა შ ი შ ვ ი ლ შ ა

გამომცემლობა „განათლება“

თბილისი — 1990

499.962.1 - 8 (075)

81 (075)

81. 2 ГРЯ 72
6 214

- შ ა ტ ვ რ ე ბ ი: მ. შორჩილაძე
 დ. ზარაფიშვილი
 ბ. ქლიბაძე
 ს. ცინცაძე
 თ. ხუციშვილი

P — 4306020400 — 017 — 6 — 90
 M — 602(08) — 89

ISBN 5 — 505 — 00710 —

საქართველოს
 დროშული
 ბიბლიოთეკა

© გამომცემლობა „განათლება“ 1982

F 66.260
3

„დედა ენა“

ჩვენი წიგნი, ჩვენი დედა,
ჩვენი ენა ქართული,
ოქროსსმიან სიშებად
გულში ამოხლართული!

დედის ტუტე მეორე,
სიუფარული ზირველი,
ჩვენს აკვანს შემომჯდარი
მგალობელი ფრინველი.

ბევრზე ბევრი

გოგინას ძალიან უყვარს
ხილი, ტკბილეული. თუ
რამეს მოჰყარა თვალი, აღარ
არის მოსვენება:

— ბები, მომე ვაშლი!
ბევრი ვაშლი მინდა!

— ბები, მომე თხილი!
ბევრი, ბევრი თხილი! ბევ-
რი კანფეტი...

ერთხელ ბებიამ ჩაიხვია
გოგი კალთაში და დაუწყო
ბასნი:

— გოგი, არ მომწონს, მაგისთანა თვალხარბი რომ ხარ.
რა ამბავია, სულ ბევრს და ბევრს გაიძახი, აბა, ვნახოთ, რა
გაქვს ბევრი!

- თავი ერთია!
- ცხვირი — ერთი!
- ზირი — ერთი!
- შუბლი — ერთი!
- თვალი — ორი!
- ხელი — ორი!
- ფეხი — ორი!

გოგინა ჩაფიქრებული უსმენდა.

— ბები, შენ დაგავიწყდა, რომ თმა მაქვს ბევრზე ბევრი! —
უთხრა გოგინამ. ბებოს გაუცინა და ბევრი თხილი მისცა.

? როგორი ბიჭია გოგია? რატომ გაუცინა ბებიას?

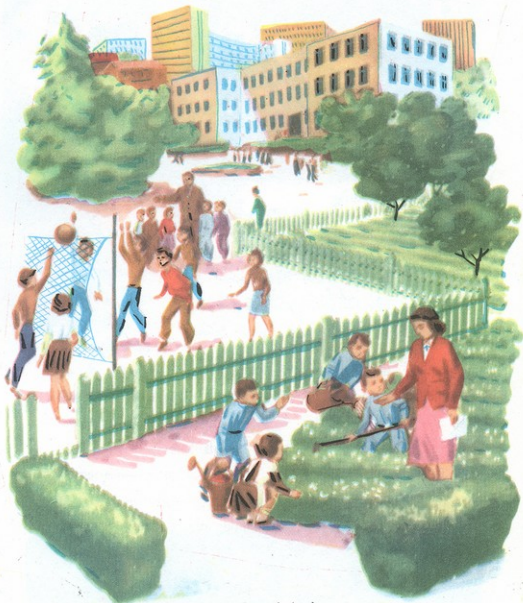
სკოლისაკენ

მზემ ფანჯარას სსივი სტუორცნა,
 დილა არის მშენიერი!
 აბა, ბიჭო, ტანთ ჩავიცვამთ
 და სკოლისკენ ჰერი, ჰერი!

სამუშაოდ ემურება
 დიდ-პატარა, ფრინველ-მწერი!
 აბა, მარდად, ჩვენც წივნებით
 სკოლისაკენ ჰერი, ჰერი!

? როგორი დილაა?
 საით მოუწოდებს ბავშვი ამხანაგებს?

გამოცანა. ტუეში ხარი შემეზარდა,
 გამო, გამო, გიმერაო!
 ნახდის შევლა იქ დაგდო,
 გამოვარდა მიშველო.

აღწერეთ ეს სურათი.

კეთილი ძმა

შემოდგომა იყო. ვენახში გლეხი მწიფე მსხალს კრეფდა. სანდრო ვენახის კართან იდგა და უცქეროდა. გლეხმა სანდრო დაინახა, დაუძახა და ერთი დიდი მსხალი შესთავაზა.

სანდროს უნდოდა ჩაეკბინა, მაგრამ უცვებ რაღაც მოაგონდა და შინისაკენ მოკურცხლა. შინ ჰყავდა ავადმყოფი და.

— დედილო, მაიას მსხალი სომ უჭმევა? — ჰკითხა სანდრომ დედას.

— როგორ არა, შეილო, — უთხრა დედამ.

სანდრომ იმავე წამს მიიღბინა თავის დის ლოკინთან, მიცა მაიას მსხალი და სიამოფნებით უცქეროდა, როცა ავადმყოფი პირს იტკბარუნებდა გემრიელი მსხლით.

- ? რა უთავაზა გლეხმა სანდროს?
- რატომ არ შეჭამა სანდრომ მსხალი?
- როგორი ბავშვი ეოფილა სანდრო?

გიჟვარდეს სწავლა, გულმოდგინება,
შრომა და ჯაფა ნუ დაგზარდება!
მუდამ განსოვდეს, რომ შენი ცოდნა
შენსა ქვეყანას გამოადგება.

იფაგ ბეჯითი და გქონდეს სმენა,
დიდი განძია სწავლის შეძენა,
მაგრამ ამას გონოვ, ვეფლასე უფრო:
გულით გიჟვარდეს სამშობლო ენა!

მერწმუნე, შეილო, გამოცდილია:
თუ საძირკველი დანგრეულია,
მაშინ კედლების აშენებისთვის
ყოველი შრომა დაკარგულია.

ანდაზა. უსწავლელი კაცი უტარო ცულიაო.

- ?
- როგორი განძია სწავლა?
  - რისთვის სჭირდება სწავლა და ცოდნა ადამიანს?
  - როგორ გესმით ანდაზის აზრი?

თხა და გიგო

იყო ერთი წარმაცი გიგო. ერთხელ თქვა: მოდი ერთი, თავს გამოვიჩვენებუთობითაო. გამოვიდა სანლიდან, გამოიტანა წიგნი და გავიდა სოფლის მოედანზე. ჩამოჯდა იქ კუნძუზე, დაიღო წიგნი მუხლზე და შიგ ცქერა დაიწყო, ვითომ, ერთი შემომხედეთ, რა ბეჯითი ბიჭი ვარო! წიგნი უკუღმა ედო, არ კითხულობდა და შიგ ტუეილად იცქირებოდა.

მალე ძილი მოერია და თავს ასკილივით აქნევდა. ამ დროს მესობლის თხა ფეხების ბაკუნითა და წვერის ცანცარით ბაკიდან გარეთ გამოვიდა. გიგოს თავის კანტური რომ დაინახა, თხას ეგონა, საჭიდაოდ მიწვევსო, გამოექანა, დაეჯანა რქებით შუბლში, ვირამალა გადატრიალა და ააღრიალა ჩვენი თავმომწონე გიგო.

- ? რისთვის გაიტანა გიგომ წიგნი მოედანზე?
- რატომ ეგონა თხას, გიგო ჭიდაობაში მიწვევსო?
- როგორი ბავშვი უოფილა გიგო?

ჩვენი მასწავლებელი

შეგვასწავლა ანი, ბანი,
შეგვაუყვარა დედანა,
თავს გვევლებს, ფრთებს გვისწორებს,
რომ თამაზად შევძლოთ ფრენა.

აღმზრდელს გუნდად გარს ვესხვევით
და გვსურს ვიუთ უფრო კარგი,
ჩვენი საქმით დავაფანსოთ
მისი შრომა და ამაგი.

? როგორ გესმით:

მასწავლებელი „ფრთებს გვისწორებს, რომ თამაზად შევძლოთ ფრენა“?

რა სურთ მოსწავლეებს?

მეგობარი

პატარა გოგამ ბებოსთან მიიღბინა:

—ბებო, ბებო, ბურთი მინდა.

—აგი ახლა კაიტანე ბურთი, — უთხრა ბებიამ.

—იმ ბურთით სოლიკო თამაშობს, — უპასუხა გოგამ.

—უნ არის სოლიკო?

—უნ არის და ჩემი მეგობარია!

—ჰოდა, შვილო, სოლიკო თუ მართლა შენი მეგობარია, ერთი ბურთიც გეყოფათ! — უთხრა ბებიამ.

? ბებიას რჩევა მოგეწონათ? რატომ?

პატარას

აი, ეს მიწა, ბუნება,
ეს მოქარგული მთა-ბარი,
ვახები, ხურის უანები —
ველებზე ოქროს ფაფარი —
შენია, შენით იცოცხლებს,
რასაც კი თვალთ განწვდები,

შენ მოგენდობა გულისადა,
როდესაც დავაჟკაცდები.
გიუვარდეს შენი ქვეყანა —
სიმართლის ფუძემდებელი,
ივია შოთას სამშობლო —
გონების მადიდებელი.

? როგორ გესმით:

„ეს მოქარგული მთა-ბარი“?

„ველებზე ოქროს ფაფარი“?

„სიმართლის ფუძემდებელი“?

„გონების მადიდებელი“?

სიმღერა მამულზე

ჰაი, დილილმე, დილილმე,
მთა-ბარი შემოვირბინე;
მთაში წყარონი მღერიან,
ბარში მინდორი ბიბინებს.

წყაროსაც დავეწაფები,
დაგკრეფუ ვარდებს და გვირილებს,
რა ლამაზი ხარ, მამულა,
შენი გამწენის ჭირიძე.

როგორ გესმით: „რა ლამაზი ხარ, მამულა?“

მატარებელი გადაარჩინა

დილიდან წვიმდა. შუადღისას კი ჰირდანირ კოკისპირული წვიმა წამოვიდა. მდინარე გლდანულა სმაურით მოდიოდა და ქვეებს მოაგორებდა.

ავჭალის სადგურზე სამგზავრო მატარებელი წასასვლელად ემზადებოდა. უცებ ელმავლის კიბეზე ოფულში გაწეწული ბავშვი აჯარდა.

— მია, არ დამრა მატარებელი, სიდი ინგრევა, სიდი! — ამბობდა ბავშვი და სულს ძლივსდა ითქვამდა.

მატარებელიდან მგზავრები ჩამოვიდნენ.

ბიჭი მათ წინ გაუძღვა. მალე სიღთან მივიდნენ. სიღის ერთი ბურჯისათვის წყალს ძირი გამოეთხარა და იგი გადაწეულიყო.

სალხი გაშეშებული შესცქეროდა ამ სურათს. მათ იგრძნეს, თუ რა უბედურებას გადაარჩინა ბავშვმა ისინი.

— ფოხალ, ბიჭუნა, ფოხალ! — იგრიალა სალხმა და ტაშით დააჯილდოვა ჰატარა ბიჭი.

გამოცანა.

ოთხი მშა ერთად მირობის, რამდენიც არ უნდა ირბინონ, ერთმანეთს ვერ დაეწევიან.

?

რატომ ადიდა მდინარე?

ვინ შენიშნა მოსალოდნელი საფრთხე?

რა ქნა ბიჭმა? მოგწონთ მისი საქციელი?

— აბა, ბიჭებო, მარჯვენა მხრიდან დავიწყოთ! — თქვა ბრიგადირმა და დიდი კალათა აიღო სელში.

მრავალ ადგილას აშრიალდა ვასი და გლეხები მუშაობას ხალისიანად შეუდგნენ. მზის ამოსვლისას ნამიანი მწიფე მტკვნეები ქარვასავით ბზინავდა. გოდრები მალე გაივსო და ბრიგადირმა სმა ისევ აიძალდა:

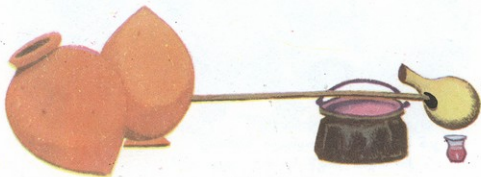
— აბა, ვაჟაკცებო, სავსე გოდრები დაცალეთ და ცარიელები მარდად მოგვამუველეთ!

მოედანზე მანქანები იდგა. იქაც ხალისიანი ჩოჩქოლი იყო.

მზე კარგად იყო აწეული, როცა სავსე გოდრებით დატვირთული მანქანები დაიძრნენ და მარნებისაკენ გაემართნენ.

მარნებიდან ქვევრების მრეცხავების ხალისიანი სიმღერა მოისმოდა და საერთო მსიარულებას უერთდებოდა.

? როგორ ბზინავდა მწიფე მტკვნეები?
რას აკეთებდნენ გლეხები?

რთველი

ენკენისთვე მიიწურა,
გადაუვითლდა მთა და ველი;
ღვინობისთვემ მოატანა,
სოფლად გაჩნდა ვეველები რთველი.

ფაფიფუტობს, მიდი-მიდის
ვენანისკენ კაცი, ქალი;
წელს ბუნებამ იზღვავულა,
კარგი არის მოსავალი.

აღე, სოსო! აღე, კოტე!
შენ, შალიკო, რადან ელი?
რანანა გივის მხად აქვს
ხაწაწინა საკიდელი!

ზეიმობს და მხიარულობს
ეურმით სავსე საწანაელი;
აღიღინდა ტკბილის ჩქერით
თაღარი და ქვევრის ველი.

თქვენი სიტყვებით გადმოცით ამ სიტყვების აზრი:

„წელს ბუნებამ იზღვავულა,
კარგი არის მოსავალი“.

? გინახავთ რთველი? გადმოცით, როგორ კრეფენ ურემენს?

სოფელში რთუვლა განაღდა.
მხარული ჟივილ-ხივილი გაისმა
გიგო ზაზას ვენახშიაღც.

ოთარი ხან ერთ ვაჟთან მიიღ-
ბუნდა, ხან — მეორესთან. ზატარა კალათაში მწიფე მტევნებს
ფრთხილად ალაგებდა.

ზაზა გიგო ვაჟებს შორის დადიოდა და მტევნიან ლერ-
წებს დანით ჭრიდა. ერთი ისეთი ლერწი მოჭრა, სედ ათი
მტევანი მანც იქნებოდა.

— უჰ, რამხელა აკიდოა, რამხელა! — იძახდა განარებუ-
ლი ოთარი.

— არა, შვილო, ეკ აკიდო არ არის, ძაგას ჩხა ჰქვია,
აკიდოს ახლა ავიჭრი! — თქვა ზაზამ და ვაჟის ძირთან ჩაი-
მუნდა, ორმტევნიანი ლერწი
ფრთხილად მოჭრა და ოთარს
გაუწოდა.

? რა განაღდა სოფელში?
რას შერებოდა ოთარი?
რა არის აკიდო? ჩხა?

დაწერეთ პირველი ორი კითხვის ზასუსი.

F 66-260
3

საქართველოს
ეროვნული
პედაგოგიკური
ცენტრი

შეადგინეთ მოთხრობა სურათების მიხედვით.

მ ს ხ ა ლ ი

ნუგზარი და კახა აივნიდან ეხოს გადასცქეროდნენ. ორივეს უუნწებით მსხალი ეჭირა და აქეთ-იქით აქნევდა. კახა ნუგზარზე ჰატარა იყო. მისი მსხალი უუნწში მოწედა და ეხლში გაგორდა. საიდანღაც გოჭი გამოხტა, დაავლო ზირი კახას მსხალს და მადიანად შეექცა.

— ვაი, ჩემი მსხალი!.. გოჭმა შეჭამა!.. — ატირდა კახა.

— რა გატირებს, ბიჭო! ჰა, ჩემი მსხალი გქონდეს! — უთხრა ნუგზარმა და თავისი მსხალი გაუწოდა.

კახა უფრო აღრიანდა.

— ახლა რაღა გატირებს, ხომ მოგეცი მსხალი! — გაუკვირდა ნუგზარს.

— ჩემი მსხალი რომ არ შეეჭამა გოჭს, ხომ ორი შექნებოდა!

? როგორ მოიქცა ნუგზარი?
მართალი იყო კახა?

ვაშლი და შაქარა

მაღლა ფოთლებში ელვარებს
ვაშლი სისხლივით წითელი;
მას აქეთ-იქით აქანებს
სიო საამო და ნელი.

დიდი ხანია, შესცქერის
 მძლავრ ვაშლს ცეცქი შაქარზე,
 თუ, ნეტავ ერთი მოსწუდესო,
 ამბობს თვის გულში პატარა.

თითქოს უსმინა ქარმაო,
 ხე შეარჩინა გრივლით,
 უნწში მოწვევითა ნაყოფი,
 მირს მოღის ბზრიალ-
 ტრიალით.

უმაწილმა ხელი დასტაცა,
 ქარს მძლავრი უძღვნა გულითა
 და შინისაკენ მოკურცხლა
 ადგსილმა სინარულითა.

ანდაზა: ხილს რომ პირი ჰქონდეს, თავისთავს
 თვითონ შეკამდაო.

? რას ნატრობდა შაქარა?
 რამ გაასხარა ბავშვი?
 შეადგინეთ მოთხრობა შემდეგი კითხვების
 მიხედვით:-
 როგორი ვაშლი ელვარებდა ფოთლებში?
 რას ნატრობდა ბავშვი?
 რა მოხდა?
 რა ქნა ბავშვმა?

ეურცქვიტა და ნაბია

დედა კურდღელმა ერთ თავის ბაჭიას ეურცქვიტა დაარქვა, იმის ზატარა დას კი—ნაბია. ეს სახელები ორივესათვის სუღამოჭრილი იყო. ეურცქვიტას ძილშიაც კი აცქვეტილი ჰქონდა ეურები, ნაბია განაბული დაცუნცულებდა.

ჰეტრეს ამათგან მოსვენება არა ჰქონდა. მსუნაგები მისი ბოსტნეულით ზირს იტკბარუნებდნენ.

მეტადრე ეურცქვიტამ გაუჭირა ჰეტრეს საქმე. ას ნაბიჯსე ესმოდა მას ფეხის სმა. უღვაშების ცმაცუნით ატეობინებდა დას და უცბად სადღაც ქრებოდნენ.

ჰეტრემ და მისმა დედაბერმა გადაწუვიტეს, რომ ეთვალთვალათ ქურდებისათვის. ჰეტრე თოფით შეიარაღდა, დედაბერი ეავარჯნით და სიმინდებში ჩაიმაღნენ.

მშენიერი დილა იყო. ნამი მარგალიტით მოსსმოდა ბოსტანს. ეურცქვიტა და ნაბია ბუნქებიდან გამოცუნცულდნენ, შეკრეს კამარა და ჰეტრეს ბოსტანს ესტუმრნენ.

—აბა, ჰე! — წაიხურჩულა დედაბერმა.

იგრიალა თოფმა. ჰეტრემ მხოლოდ თვალი მოჭკრა გაქვეულ ქურდებს.

ეს ამბავი ერთ წამში მოედო კურდღელთა უბანს.

კურდღლები სხვა ბოსტანში გადასახლდნენ.

ან დაზა. კურდღელი ჰატარაა, მაგრამ გაქცევა დიდი იცისო.

- ?** რატომ დაარქვა დედამ ბაჭიებს უურცქვიტა და ნაბია?
ვის აწუსებდნენ ბაჭიები?
როგორ მოამორა ჰეტრემ ბაჭიები ბოსტანს?

შემოდგომის სურათი

დღემ იკლო, ღამე გადიდდა,
გრილა, გაუვითლდა ტყე-ველი,
ჩამოსდის სეებს ფოთოლი,
უვირის ბუ ღამის მთეველი.

დამკენარ-გამხმარა ბაღასი,
უვალილიც არსად კრიალებს
და სუნი შემოდგომისა
მთასა და ბარში ტრიალებს.

თრთვილსა დებს დამ-ღამობითა,
ნისლი დაცურავს მთაშია,
ბარში წვიმს, მთებში დათოვა,
ცხვარ-ძროხას ბეწვი აშლია.

შეადგინეთ მოთხრობა სურათის მიხედვით.

თ ა ლ გ ა მ ი

ზაზამ თაღვამი დარგო. გაიხარდა თაღვამი დიდზე დიდი.
ამოღების დროც დადგა. ზაზამ სწია, სწია, ვერ ამოსწია.
საშველად ბებიას დაუძახა. ბებია ზაზას მოეჭიდა, ზაზა—თაღვამს;
სწიეს, სწიეს, ვერ ამოსწიეს.

ბებიამ გოგონას დაუძახა.

გოგონა ბებიას მოეჭიდა, ბებია—ზაზას, ზაზა—თაღვამს;
სწიეს, სწიეს, ვერ ამოსწიეს.

გოგონამ მურას დაუძახა.

მურა გოგონას მოეჭიდა, გოგონა—ბებიას, ბებია—ზაზას,
ზაზა—თაღვამს; სწიეს, სწიეს, ვერ ამოსწიეს.

მურამ კატას დაუძახა.

კატა მურას მოეჭიდა, მურა—გოგონას, გოგონა—ბებიას,
ბებია—ზაზას, ზაზა—თაღვამს; სწიეს, სწიეს, ვერ ამოსწიეს.

კატამ თაგვს დაუძახა.

თავი კატას მოეჭიდა, კატა—მურას, მურა—გოგონას,
გოგონა—ბებიას, ბებია—ზაზას, ზაზა—თალგამს; სწიეს, სწიეს,
და თალგამი ამოიღეს.

წიგნი

ბავშვებო! მე რომ მკითხოთ, ვინ არის ქვეყანაზე საუკეთესო მოსახურეო, ვიტყვით — წიგნი.

თქვენ, ალბათ, ეველას გინახავთ სურათი რომელიმე გამოჩენილი მწერლის ან მეცნიერისა, რომლის ირგვლივ აუარება წიგნი მოჩანს... ზოგს გადაშლილიც აქვს წიგნი და კითხულობს. იქნებ თქვით: რატომ წიგნებთან გადაიღო სურათი და არა სურნელოვან ვარდთან? იმიტომ, რომ ვარდის სურნელება მალე ქრება, წიგნისა კი — არასოდეს... იმიტომ, რომ ამ წიგნებიდან მიიღო მან ცოდნა — წიგნის ძვირფასი სურნელება; ამიტომაც არის, რომ ეველას ენაზე აკურია წიგნი — ცოდნის წყაროა.

სწორედ წიგნია ცოდნის საუნჯე, რომელსაც ეველაზე მეტი წონა აქვს, მაგრამ ეველაზე ადვილი სატარებელია. ცოდნას ვერც ვერავინ გასესხებს და ვერც ვერავინ წაგართმევს.

1906 წელს, ბაღდადისას, ვნახე იაკობ გოგებაშვილის „თავდადებულნი ქართველნი“. ეს იყო ჰირველი წიგნი, რომელიც წავიკითხე. გადაჭარბებით არ ვიტყვი, ამ წიგნმა გამხადა მე ჰატრიოტად და თუ გინდ ჰოეტადაც.

ენგურ-ჭოროხ-რიონ-მტკვარი
და ალაზნის მინდორ-ველი,
აი მხარე საარაკო —
საქართველო საუვარელი;
ათას წლებით გპირულ ბრძოლით
რომ ქვეყანას აგვირვებდა
და ეოველმხრივ მოსეულ მტერს
თავგანწირვით იგერებდა;
და კვლავ იბრძვის, რომ დაიცვას
ეროვნება და მამული,
დაამქაროს თანაც მშობა,
ერთობა და სიუვარული!
ვაშა, ვაშა ქვეყნისათვის
თავდადებულ ქართველ გმირებს,
საუკუნო დიდებისა
გვირგვინითა შექობილებს!
ნამრას ეოფნას როს არჩევენ
მარად სიკვდილს სასახელოს!
გამარჯვება გაერთებულ
თავისუფალ საქართველოს!

სასაუბრო • ტანსაცმელი

? დასახელებით, რა და რა ტანსაცმელია აქ დახატული?
რომელი ტანსაცმელია სარჩულიანი?

დაასახელოთ, რა და რა ფეხსაცმელია აქ დასატული!
დაწერეთ ფეხსაცმლის სახელები!

ფრინველების გადაფრენა

ჭაერს შემოდგომის სიგრილეში დაჭრა. ფრინველებს მოუსვენრობა დაუტოვოთ.

ისინი სშირად თავს იურთან სეებსე და ჟიჟიჟებენ. მალე თბილი ქვეყნებისაკენ უნდა გაფრინდნენ. იქ მათ საკვები უსვად ექნებათ. აქ კი მწერები გაქრა, ჭირნასული აიღეს.

უველასე ადრე მერცხლები მიფრინავენ. მათ ბუღბული მიჰვეება.

- ? რატომ მიფრინავენ ფრინველები თბილ ქვეყნებში?
- რატომ ვტუობათ მოუსვენრობა?
- საით მიფრინავენ ფრინველები შემოდგომაზე?

მშენებლობა

— დათო, არ გინდა, მშენებლობა ვითამაშოთ? — მითხრა კოტემ.

— როგორ? — ვკითხე მე.

კოტემ ფანჯარასთან მიმიყვანა და ქუჩის მოპირდაპირე მხარეს ვამხედდა.

— აი, იქ, ორი დიდი სახლი რომ შენდებ, ხედავ?

— ვხედავ!

— მარჯვნივ რომ სახლს აშენებენ, ჩემია, მარცხნივ რომ აშენებენ — შენი. ახლა ჩვენ მშენებლები ვართ და ვნახოთ, ვინ ვის გაასწრებს!

იმ დღის მერე, სკოლიდან მოვიდოდით თუ არა, კოტე მაშინვე ფანჯარასთან მიდიოდა, ერთი ვნახოთ, სომ არ გაჯობო.

ფანჯრიდან მეც ვიჭეტიტებოდი და მისწროდა, მშენებლებს კედლები უფრო აქმალებინათ, მაგრამ არც ერთი იყო მეტი, არც მეორე...

? რა უთხრა დათომ კოტეს?

როგორ „ვეჯიბრებოდნენ“ მშენებლობაში ერთმანეთს დათო და კოტე?

სანატრელი შვილი

(ხალხური)

ნეტავ, რა დედამ გაგზარდა
ეგეთი მშვენიერიო.
ზრდილი, ქველგმირი,¹ მამაცი,
ბრძენი და გონიერი?!
გინდება ბრტყელი მხარ-ბეჭი,
წვრილი, წერწება წელიო,
ტურფა სახეზე — თვალ-წარბი,
შავი უღვაში, წვერიო;
მოძმისთვის თავის გაწირვა, საჭირნახულო დღენიო,
იარაღნაკიდულობა,²
ცქვიტი, მფრინავი ცხენიო;
გული ამაუი, ფოლადი,
მკლავი — მტრებისა მსვრელიო,³
ქვეენის ორგულთა დამსჯელი,
ხარ მათი სისხლისმსმელიო!
ნეტავ, რა დედამ გაგზარდა
ეგეთი მშვენიერიო?
მოუვარე ღმერთმა გიცოცხლოს
და გაგიწვიტოს მტერიო!

?

როგორი ვაჟი იქნება ხალხს?
საიდან ჩანს, რომ ეს ვაჟი ქვეენის ერთგულია?

¹ ქველგმირი — მსუ გმირი.

² იარაღნაკიდულობა — იარაღსმსულობა.

³ მსვრელი — მომხობი.

მოსიუვარულე შვილი

საბავშვო ბაღში სადილის შემდეგ დეიდა ნატომ ბავშვებს ვაშლები დაურთა. გურამმა ერთ წითელ ვაშლს თვალი შეაფლო და დეიდა ნატოს გაუბედავად სთხოვა, — წითელი ვაშლი მე მომეცითო.

დეიდა ნატომ ვერ გაიგონა მისი თხოვნა. წითელი ვაშლი მისას შესუდა. გურამს ეწეინა და ატირდა.

— რად ტირი, გურამ? — მსრუნველობით შეეკითხა დეიდა ნატო.

— წითელი ვაშლი რატომ მე არ მერგო! — გურამის მაგვირად წამოიძახა მზიამ.

— დეიდა ნატო, ვაშლისთვის კი არა ტირის გურამი, დედა ჰუავს აჯად, — ჩაილაპარაკა ნუნუმი.

მზიას წითელი ვაშლი ჩასაკებუნად ჰქონდა მიტანილი ზირთან, როცა ნუნუს სიტყვები გაიგონა. გოგონამ გურამთან მიიბრუნა, წითელი ვაშლი წინ დაუდო და უთხრა:

— აი, გურამ, შენი იოს!

ბავშვებს ძალიან მოეწონათ მზიას საქციელი.

— ვაშლი შინაცა გვაქვს, მაგრამ დედის მინდა გავანარო! — თქვა განარებულმა გურამმა.

? რატომ იტირა გურამმა?
როგორ მოიქცა მზია?
როგორი ბავშვი უოფილა გურამი?
გადმოცით შინაარსი კითხვების მიხედვით.
დაწერეთ ზირველი ორი კითხვის პასუხი.

მისაბამი მაგალითი

თამრიკო და მერაბი შინ დედასე ადრე მივიდნენ. გოგონამ მაგიდაზე დაურეცხავი ჭურჭელი დანინასა.

— დედას ვერ მოუსწრია... — თავისთვის ჩაილაპარაკა მან და მაგიდისაკენ გაეშურა, — ალბათ, სამსახურში აგვიანდებოდა. უნდა მივეხმაროთ დედას, — უთხრა მას.

ბავშვებმა წინსაფრები აიფარეს და საქმეს შეუდგნენ. თამრიკომ ჭურჭელი სუფთად დარეცხა, მერაბმა კი ტილო ჩამოიღო და ჭურჭელი დაწმინდა.

ბავშვებმა ვეელაფერი თავის ადგილზე შეინახეს და მაგიდა გადაწმინდეს.

როდესაც დედა სამსახურიდან დაბრუნდა, თამრიკო და მერაბი გაკვეთილებს სწავლობდნენ.

დედამ დიმილით გადახედა მაგიდას და კარადა გამოაღო. დანინასა დარეცხილი ჭურჭელი, გაიღიმა და განარებულმა ორივე შვილს შუბლზე აკოცა.

ანდაზა: კარგი შვილი დედის გულის ვარდიაო.

?

როგორ დაეხმარნენ შვილები დედას?
თქვენ როგორ ეხმარებით დედას?

მსოფლოდ მაშინ დავიჯერებ

თუ სამშობლო მართლა გიყვარს,	ამოუდექ მხარში ბეჯითს,
არა კმარა დაიფიცო, —	არას გარგებს განსე დეომა!
სიუვარული, ერთგულებს	ქარხანაში, ველ-მინდვრებში
საქმით უნდა დამტკიცო!	შენგან თუ რამ ნაკებია, —
ეს საქმე კი — საამაუო —	მსოფლოდ მაშინ დავიჯერებ,
არის გარჯა, არის შრომა;	რომ სამშობლო გუვარებია!

? რას თელის პოეტი სამშობლოს სიუვარულად?

მამალი და მელია

(იგავ-არავი)

ქათმებით გარშემოსვეული მამალი ერდოსე¹ შემომჯდა-
რიო და იქიდან გადმოიურებოდა.

მელია იქვე ახლომანლო დაცუნცულედა. მამალს თვა-
ლი შეასწრო, მივიდა ახლოს და შესძახა:

— ჩემო მეგობარო, ახალი ამბავი იცი?

— რა ამბავი? — ჰკითხა მამალმა.

— ისეთ ამბავს გეტყვი, რომ ძალიან გეამოს. დედა-
მიწასე რაც კი ცხოველია და ფრინველი, წუბაში მცურავი,
დედამიწასე მოსიარულე თუ ქვემძრომი, ერთხმად ჰირობა
დადეს: ტებილად, ძმურად ვიცნოვროთო. ფიცს, რასაკვირ-
ველია, არავინ გატყვს. მერწმუნე, მომენდე და ძირს ჩამოდი
შენი ქათმებით, მოვეწვიოთ ერთმანეთს მეგობრულად და

ტებილად ვიცხოვროთ, როგორც შეჭფერის ძველ ნაცნობებსა და კარგ მეზობლებს. ჩამოდით ძირს, მე კიდევ სხვა ასალი ამბავი მაქვს სათქმელი. იმის გავონებაზე სომ სინარულით ფრთას ფრთას შემოჰკრავთ!

— შენმა მოტანილმა ამბავმა მართლა ძალიან გამახარა, — უთხრა დინჯად მამალმა.

— მაშ ჩამოდი რალა!

ერთ წუთს დამაცა, — თქვა მამალმა და გზისკენ გაიხედა. — აი, იქ რა მოჩანს?

— რა მოჩანს?

— შორიდან ექვსიოდე ძალღი მორბის ჩვენკენ. უთუოდ მაგ ასალი ამბის სათქმელად მორბიან. აბა, მაშინ იქნება ჩვენი მსიარულება! მე თქვენი ხვევნა-აღერსის მოწმე ვიქნები.

მელიამ ეს გაიგონა თუ არა, ისე მოკურცხლა, რომ დედამიწას ფეხს არც კი ადგამდა.

როგორი აღამიანი უნდა ვიგულისხმოთ მელიას სახით? მამლის სახით?

დაწერეთ შინაარსი!

გამოცანა:

ერთი ვრღო მაქვს, ზამთარ-ზაფხულ ბალახით არის შემოსილი.

1 ვ რ ღ ო — ა) დატყეპნილი შიწის ბრტყელი სახურავი სახლისა თუ სხვა ნაგებობისა, — ბანი; ბ) ბანი შუადეცხლის თავზე ამოჭრილი ადგილი, რომელსაც ხარკმლისა და სკვამურის დანიშნულება აქვს.

დავა

ძროხა, ხარი და ძაღლი ერთმანეთს შეეკამათნენ: რომელი მათგანი უუვარს ჰატრონს უფრო მეტად.

— რასაკვირველია, მე! — ამბობს ხარი. — მე მას მიწას ვუხნავ და ვუფარცხავ, ტყიდან შეშას ვუსიდავ ურმით, გადამაქვს ტვირთი. უნემოდ იგი დაიღუპებოდა.

— არა, ჰატრონს ვეკლავ მეტად მე ვუუვარვარ, — ამბობს ძროხა. — მის თჯანს რმით ვკვებავ.

— სტყუით! — იძხის ძაღლი. — ჰატრონს ვეკლავ მეტად მე ვუუვარვარ. მე მის სახლ-კარს ვდარაჯობ დღისითა და ღამით.

ცხოველების დავას უური მოჰკარ ჰატრონმა და უთხრა:

— ტყუილად ნუ დავობთ, თქვენ — ვეკლა — საჭირო ხართ ჩემთვის.

?

რაზე დაობდნენ ხარი, ძროხა და ძაღლი?

რომელი მათგანი იყო მართალი?

რა უთხრა მათ ჰატრონმა? დამტკიცეთ, რომ ჰატრონი მართალი იყო.

რა წავგიკითხავთ ცხოველთა ერთგულებასზე?

თენგიზის მანქანა

თენგიზმა მოწოდული ვუთი ძლივს მიათრია მამასთან და უთხრა:

—მამა, თუ გიყვარვარ, ამას თვლები გაუკეთე, სახელურები და დაკარი და კარგი „მანქანა“ მექნება!

მამამ თენგიზს ურადლებს არ მიაქცია, რადგან სახლს აშენებდა და სხვა მომუშავეებთან ერთად ხელოვნებს აწვდიდა აგურს. თენგიზი არ მოეშვა. მამამ უარი ვეღარ უთხრა, შესვენების დროს სადღაც გამოძებნა ძველი თვლები, ისინი ერთმანეთთან ღერძით შეაერთა, ღერძზე ვუთი დაკარა, ვუთზე სახელურები დაამატა და თენგიზს უთხრა: —ასეთი „მანქანა“ გინდა?

—სწორედ ასეთი. რა კარგია! შენ რომ ორთავლათი აგურს ესიღები ხელოვნებთან, სწორედ ისეთია, — ამბობდა გახარებული თენგიზი და ეოველ ნაწილს უსინჯავდა ორთავლას.

—რად გინდა ეს ორთავლა? — შეეკითხა მამა.

—აგურებს ჩავაწყო და ხელოვნებთან მივიტან. მეც დაგეხმარებით სახლის აშენებაში.

თენგიზი ორ ან სამ აგურს ღებდა ორთავლაში და თან მხიარულად გაიძნოდა: გსა მოძევით, ჩემი „მანქანა“ მოდიხო!

?

რა სთხოვა თენგიზმა მამას?
რისთვის უნდოდა თენგიზს ორთავლა?
როგორი ბავშვი ეოფილა თენგიზი?
რა წაგვიკითხავთ ბავშვების პრობლემაზე,
სიბავშვითა?

ძალა ერთობაშია

(იგავ-არაქ)

იყო ერთი კაცი, ჰეზუდა ათი ვაჟი. როდესაც სიკვდილის მოახლოება იგრძნო, მოუხმო შვილებს, მოატანინა ისრები და მაგრად შეაკვრევინა კონაღ. მერე უთხრა: ეს კონა გადატყესო! შვილებმა ვერ გადატყეს.

შემდეგ დააშლევინა ისრების კონა და სთხოვა, ისრები სათითაოდ დაეტყრიათ. ვაჟებმა ადვილად გადატყეს ისრები!

მაშინ მამამ უთხრა: წელან ისრების კონა ვერ გადატყესო, სათითაოდ კი ადვილად დაატყრიეთ. ასე დაგემართებათ ცხოვრებაშიც. თუ შეგობრულად იცხოვრებთ, ძტერი ვერაფერს დაგაკლებთ, ცაღ-ცაღკე კი ადვილად გძლეუთ!

? რატომ ვერ გადატყეს ვაჟებმა ისრების კონა?
რა დარიკება მისცა მამამ შვილებს?
რას გვასწავლის ეს იგავ-არაქი?

აღწერეთ ეს სურათი.

იმედით

დედის მანდილი მანდილობს,
მიხნის მიხნამდე მიუვდით, —
ალკეთს ლეკვებად
დაზრდილნო,
კვლავ და კვლავ თქვენის იმედით!
არა, ნატვრის ხე არ სმება,
მზე ისევ მზეობს ღვთის ნებით, —
მე რომ არ ვიყო ამ ქვეყნად,
ვიცი, თქვენ მაინც იქნებით!
თქვენებრ ვინ დამაიმედებს,
ვინ მახოვნილოს გზა სსნისა, —
გესარებინოთ, შვილებო,
თავისუფლება ქართულისა!

? ვისზე ამჟამად იმედებს ჰოვტი?

ერთსელ ადამიანის სსეულის ნაწილები წიკილენ. ფესებმა თქვეს: აღარ გვინდა თქვენი ტარება! თუ კარგია, თქვენ თვითონ იარეთო! სელებმა წამოიძახეს: გვეუო ამდენი მუშაობა თქვენთვის! ანლა თქვენ თვითონ იმუშავეთ, თუ კარგია!

ზირმა წაიბუტბუტა: განა სულები ვარ, მუდამ განვათ, გაჭა-
მოთ. აღარ მინდა თქენთვის საჭმლის ღეჭვა!

თვლებმა თქვეს: მოგვეწინდა თქვენი ამდენი დარბაჯობა,
აღარ გვინდა თქვენთვის ამდენი ცქერაო!

ეურებმაც სელი აიღეს სმენასე.

ასე წაინსუბნენ ადამიანის სსეულის ნაწილები და შეწევიტ-
ეს ერთმანეთის სამსასური. მაგრამ რა გამოვიდა? სსეულის
ეველა ნაწილი დასუსტდა, სსეული ჩამოხმა და სიკვდილსე
მიდგა. მაშინ მიხვდნენ ნაწილები, რომ ჩსუბით ისინი ერთმა-
ნეთს დალუპავდნენ. ისეე შერიგდნენ, იწეეს ერთმანეთის დასმა-
რება და სსეულს უწინდელივით ჯანმრთელობა და ღონე დაუ-
ბრუნეს.

გამოცანა. ერთ ქარსანაში ოცდაცამეტი მუშაა; მათში ოცდათორმეტი
მუნჯია და ერთი მოლაპარაკე.

- ?** როგორ იმოქმედა სსეულის ნაწილების ჩსუბმა თითოეულ მათგანსე?
რას მიხვდნენ ისინი?
როდის გაჯანსაღდა სსეული?
რას გვასწავლის ეს მოთხრობა?

ბუხი და ეტლი

ორი ბუდაური ცხენი ეტლს მიაქროლებდა.

ბუხი გაქანა, ეტლსე დასკუჰდა, ვითომ მე მივარბენინებ ეტლსა და თავმოწონებით მართლა მსილი: — ერთი შემოძხედეთ, რა კორიანტელი დავაყენო!

? როგორ ადამიანს მოგაგონებთ ბუხი?

ცრუპენტელა

იყო ერთი ცრუპენტელა კაცი. ერთხელ უცხო ქვეყანაში წავიდა. უკან რომ დაბრუნდა, ტყუილი ტრაბახით ვეკლას ეურები გამოუტყდა:

— იქ ისეთი საოცარი რამეები ვნახე, რომ თქვენ აქ სიმარშია ც ვერ ეღიწებებითო.

— განა ასეთი რა ნახე? — ჰკითხეს მესობლებმა.

— აი, მაგალითად, ინდოეთში ვირები სის ტოტებსე არხეინად გადიოდნენ და გამოდიოდნენო.

ამ დროს იქვე, სის ძირში, ვირი ბაღახსა სმოვდა. მესობელმა უთხრა:

— შვილონან, თუ ეც ცოცხალი ტყუილი არ არის, აი ეს ვირი და ეს ხე, აბა, აქაც გავიდესო.

ანდაზა. ტყუილს მოკლე ფეხები აბიარ.

? სად წავიდა ერთხელ ცრუპენტელა?

რას ეურებოდა ხალხს?

რა უთხრა მას მესობელმა?

მესრულდებოდა თუ არა მესობლის ნათქვამი?

შეადგინეთ მოთხრობა სურათის მიხედვით.

კუდა ხარი და ბუხები

საფხულის ჰამანაქებს იღვა. საქონელი ჩრდილს შეჭყარებოდა. გარს აუარებელი ბუხი ესვია და აწუსებდა. ჰირუტყვები წამდაუწუმ კუდებს იქნევდნენ და იგერიებდნენ აბესარ მწერებს.

ამას ვერ ახერხებდა მსოლოდ ერთი კუდა ხარი, რომელსაც ურიცხვი ბუხი დახვეოდა და ჰებენდა.

თვითონ რომ ვერა გაეწუო რა, ხან ერთ ხართან მივიღოდა, ხან-მეორესთან: ეგების იმათი გრძელი კუდი მეც მომხედეს და ბუხები დამიფრთხოსო.

ხარებმა ჰკითხეს:

— კუდავ, რას დაეხეტებოდა?

— ვერა ხედავთ, ბუზებს გიკვირებთო! — ამაყად უთხრა

კუდამ.

ანდაზა: კუდა ხარი თავისთვის არ იყო, სხვებს ბუზებს უკვირებდაო.

?

როგორ ხარს ვეძახით კუდა ხარს?

როგორ იკვირებდნენ ხარები ბუზებს?

რატომ მიდიოდა კუდა ხარი სხვა ხარებთან?

როგორ ადამიანს მოგვაგონებს კუდა ხარი?

ქვეყნარა მამალი

— იცით, ქათმებო, რას გუბუვით,

მეტი რაიმ არ ვთქვამ თავსედა,

ჩემი ბადალი, მითხარით,

ვინ არის ქვეყნარა?

დაფარები ამაყად

და ვუივი მაღალსმინანი,

შიშის ხარსა ვცემ ქვეყნარს

ვაჟკაცი დეხებიანი!

ლამაზიცა ვარ, ბიბილო

მიმიგავს წითელ ლალებსა

კისერი კონტად მიჭირავს

და ვაბრიალებ თვალებსა!

„ეილეიუს“ დასამხებლად

გულიც კი აუუწცულდა,

მკრამ უეცრად ჰაწია

გოშია გამოცუნცულდა.

დაჭეუებ, შეერთა მამალი,
როგორც ჰატარა შოშია,
და შერცხვენელმა რაინდმა
მოკურცხლას საქათმეშია.

გამოცანა. თავსერსა, ბოლონამგალა,
დაჭეუება თავის ამალა.

? წაიკითხეთ ის ადგილი, სადაც მამლის ტრაბახია გამოსატული.
საიდან ჩანს, რომ მამალი შოშირა?
აღწერეთ მამლის გარეგნობა ამ ლექსის მიხედვით.
დახატეთ შევესარა მამალი ქათმებთან ერთად.

მელია და გლეხი

გლეხის საქათმეს მელია შეეჩვია და ქათმის სინსილა გაუწვიბა.
ერთხელ, დილადღრიან, გლეხი მივიდა საქათმის დასათვალი-

ერებლად და კარებში მელიას შეეჩუნა. გლეხმა სტანცა კუდში მელიას ხელი, დაიჭირა და მოსაკლავად კეტი მოუღერა.

— ნუ მომკლავ, გამიშვი, — ევედრებოდა მელია გლეხს, — და ერთ ისეთ სასაცილო ამბავს გეტყვი, რომ, არამც თუ შენ, შენს მამა-მამასაც არ გაუგონოსო.

გლეხმა მელია გაუშვა და უთხრა:

— აბა, შენ იცი, რა ამბავსაც შეტყვიო.

მელია განსეუ გავდა.

— ბევრი სამსახურით ამბავი ვიცი, მაგრამ ამასე უკეთესს რას გეტყვი: მთელი წელიწადია, შენს საქათმეს ვანადგურებ, ერთხელ ხელში ძლივს ჩაგვივარდი და ახლაც ცოცხალი გამიშვიო, — თქვა მელიამ და ტეისაკენ მოკურცხლა.

გ ა მ ო ც ა ნ ა : ერთი რამე სულიერი მიწა-მიწა მძრომელია, კარგი ვაჟკაცისათვის ოავს წამომდგომელია. სამჯერ გითხარ მის სახელი, აბა მითხარ, რომელია.

? როგორ მოატყუა მელიამ გლეხი?

ს ა ს ა უ ბ რ ო

ს აჭ მ ე ლ ი

დასახელოთ რა და რა საჭმელია დასატული.
კიდევ რა საჭმელი იცით?

მოუთმენლობის მსხვერპლი

ივლისის საღამო იყო. სამი დაქანცული მკზავრი სოფელში შევიდა და ცივი წუაროსკენ გაეშურა. პირველი მკზავრი მოუთმენლად მივარდა წუაროს, პირქვე დაეშინა და უინულივით ცივ წუაღს დაეწაუბა, მერე ადგა და იქვე, წუაროს თავსე, წამოწვა.

მეორემაც გული იჯერა წუაროს წელით, მბგრამ კი არ დაჯდა, წუაროს თავსე დაიწოთ სიარული, თუმცა ძლიერ დაღლილი იყო.

მესამემ წუურვიღსა სძლია. ჯერ კარგად დაისვენა და მერე დაღლია წუალი.

პირველ მკზავრს იმავე დამეს ფიღტეგების ანთება დაემართა და სიკვდიღს ძღივს გაღაურჩა, მეორე ცოტა უქეიფოდ შეიქნა, მესამეს კი არა ვნებია რა.

ანდაზები: ეინც მოითმენს, ის მოიგებსო.

სულმოკლე კაცი უტკუოს მენახეგრეაო.

- ?**
- რატომ დაემართა ფიღტეგების ანთება პირველ მკზავრს?
  - რატომ გასდა ავად მეორე?
  - რატომ არ გასდა ავად მესამე?
  - რატომ ჰქვია ამ მოთხრობას „მოუთმენლობის მსხვერპლი“?
  - რას გვასწავღის ვს მოთხრობა?
  - გადაიწერეთ ანდაზა.

ლომი და თაგვი

ლომს ტყეში ეძინა. თაგვმა ტანსე გადაურბინა. ლომმა გამოიღვიძა და დაიჭირა თაგვი. თაგვმა უთხრა: — გამოიშვი და გაჭირვებაში დაგეხმარებიო. ლომმა გუჯიანად გაიცინა და გაუშვა თაგვი.

ვაჟიდა ხანი. მონადირეებმა ლომი დაიჭირეს და თოკით ხეზე მიანბეს; უნდოდათ, მერე მისუღიფუნენ და ცოცხალი წაეუვანათ. მონადირეები რომ წავიდნენ, ლომმა საშინელი ღრიალი მართო. თავს შემოესმა ლომის ხმა, მიცუცუნდა, გადადრღნა თოკი, გაათავისუფლა ლომი და უთხრა: — განსოვს რომ დამცინე? ახლა სომ ხედავ, რომ ჰატარა თავსაც შესძლებია დასმარება დიდი და ძლიერი ლომისაო.

- ?** რატომ გაუცინა ლომს თაგვის სიტყვებზე?
რა განსაჯირში ჩავარდა ერთხელ ლომი და როგორ იხსნა ის თაგვმა?
რა უთხრა თაგვმა ლომს?
დაწერეთ შესაძე კითხვის პასუხი.

ბიჭი ცხვრებს ამოვებდა. მასლობ-
ლად კლესები განას მკიდნენ. ბიჭმა
იფიქრა, მოდი ამ კლესებს შევანო-
ქოლებო. უცებ ფვირილი მორთო:
— ვაიმე, ვაიმე, მიშველეთ, მკლებიო!
კლესები მოცვიფდნენ. ნახეს
— ტუული იყო.

ასე მოატუა ბიჭმა კლესები მეორედ და მესამედ. მეოთხედ
მკელი მართლა მოუვარდა ბიჭს. ბიჭმა განაბა ფვირილი: — ხრი-
ქა, მიშველეთ, მკელიო!

კლესებს ეგონათ — კიდევ გაატუებნო და ეურიც აღარ ათ-
ხოვეს. მკელი უშიშრად დაურია ცხვრის ფარას და დიდი სარა-
ლი მიაყენა.

ანდაზები: ტუულის მთქმელს მართალსაც აღარ დაუჯერებნო.
რაც შოგივა დაუითაო — ეგულა შენი თავითაო.

? გარკვეით ანდაზების ახრი. რა აკავშირებთ ამ ანდაზებს მოთხრო-
ბასთან?

ჩ ი ტ ი და ბ ა ვ შ ე ე ბ ი

ბავშვები

გაბმულხარ, ჩიტო, მახეში? გაჩერდი, ნუღარ ფრთხილობ!
ჩუნი ხარ, ვერსად წაგვიხვალ, დაგვიმოჩნილდი, რას წვალობ?

ჩიტი

ნეტავი რისთვის გინდივართ,
ბავშვებო, გენაცვებებით?
გამძიმეთ, ჩემთვის გაფუფუნდეთ,
რას გამოძრჩებით წვალებით?

ბავშვები

ვერ შეგველევით, ძალსასო, ავაცდენთ უოველ გასაჭირს,
სულ შაქრით ჩავიტკბარუნებთ მავ ჰაწაწინა ველს და ჰირს.

ჩიტი

რად მინდა თქვენი შაქარი? არ მიუვარს, ჩემთვის მწარეა,
მინდორში ვიჭერ ბუზ-ბეჭვლებს, სხვაც ბუერი საკენკარია.

ბავშვები

ტრიალს მინდორში, საწუბლო, გავგეინავს ცივი სამთარი,
და აქ კი თქვოს გალია შენთვის ახლავუ მზად არი!

ჩიტი

ნუ შიშობთ! გადაფუფუნდები სასამთროდ თბილსა მხარესა,
ტუფუობაში კი სამოთხეც არ მინდა გულმწუსარესა!

ბავშვები

ოჰ, რომ იცოდეთ, ჩიტუნავ, რარიგად შეგიფარებდით!
არ მოგაწუენდით, კეთავუა, ნიავს არ მოგაკარებდით!

ჩიტი

ეგ, მეკობრებო, მეც მჯერა, მეფერვით, უეჭველია,
მაგრამ ეგ თქვენი ალერსი, რა ვქნა, რომ მხანებელია!

გაღია ჩემთვის ციხეა, ეს, ბეშენო, ნუ გავიწყდებათ!
ტვევდ უოფნა მანუენს, ფესს გავფშეკ და თქვენვე გული დაგწუდებათ.

ბავშვები

გაუშვეს, უთხრეს:—ჩიტუნა, აწ მოგემართოს ხელიო,
გაფრინდი, გადაიარე ჭიკჭიკით მთა და ველიო!

? როგორ მოგწონთ ბავშვების საქციელი?
გაინაწილეთ როლები და გაითამაშეთ.

გარეული ტახი და მელა

(იგავ-არაკი)

ღვას სის მირში ტახი და კბილებს იღესხავს. თავს შეღა
წაადგა, ჭკითხა: — რას იბასრავ
მაგ კბილებს? მტერი სომ არ-
საიდან ჩანს?

— სჯობს, მუდამ მხად იყო,
თორემ, მტერი რომ კარს მო-
გადგება, გვიანდა იქნება! — მი-
უგო ტახმა.

? რისთვის იღესხავს ტახი კბილებს?
რას გვასწავლის ეს იგავ-არაკი?

შეადგინეთ მოთხრობა სურათის მიხედვით.

მაცდური მელია და მგელი

(ივანე-არაკი)

მელიამ დაინახა ხაფანგი, რომელშიც ეველი იყო. მონადრამ ეველის გამოღება, მაგრამ თავის შეუოფის შეეშინდა. მიიხედა-მოიხედა და მგელი დაინახა.

— ნათლია ჩემო, — დაუძახა მელიამ მგელს, — აქ მოდი, შენთვის ეველი მაცქვს შენასული!

მსუნაგმა მგელმა მიიღბინა მელიასთან.

— სად არის? — ჰკითხა მგელმა. მელიამ ხაფანგთან მიიღბინა. მგელმა რომ ეველს შეხედა, სულმა წასძლია, ხაფანგი ვერ შეაშინა და ეცა.

თქვენს მტერს, იმას რომ დღე დადგა: ტყაც, — გაისმა და მგელი ხაფანგში გაეზა. მელიამ გამოათრია ეველი და კეძრიელად მიირთვა.

— ვაი, ვაი, ვაი! მიშველე, მელიავ! — დაიღრიალა მგელმა.

— ვაის მამინ ნახავ, როცა ზატრონი მოვა! — ნიშნის მოგებით უთხრა მელიამ და გაშორდა.

ანდაზა. სიფრთხილეს თავი არა სტკიავა.

? რამ შეცდინა მგელი?
როგორ აღამიანს მოგვაგონებს მელია? მგელი?
დაწერეთ ამ კითხვების პასუხი.

საწვავი მელა

(ხალხური)

საწვავი მელა ჩიოდა:
— არ მომივიდა ძილიან,
ერთსა საქათმეს მივაგენ,
გამოვუთხარე ძირიან;

იხვსა, ბატსა და ქათამსა —
ჟველსა გავუკარი კბილიან;
უკუ ვიხედე, მომდევნა
პატრონი — გსირის შვილიან;
მხარსე გაედო კომბალი,
გათლილი შინდის ძირიან;
გადმოქურა, გადმოძიშნივლა,
ცამდი აუხსნი ტუინიან;
მაგრამ ტუინს ვილა ჩიოდა,
ცოლ-შვილი დამრჩა ქერივან;
ცოლიც ძალე გათხოვდება,
თბლები დამრჩა წვრილიან;
თბლებიც დაიწრდებიან,
თაჟი დავუარე კმირიან.

გამოცანა. საქათმეში მძრომელია,
ჟველამ ვიცით, რომელია.

?

რას ჩივის მელა?
რა უფო მელისა ქათმების პატრონმა?
დასატე: გლეხი მელისა კომბალს ურტყამს.

ნ ა დ ი რ თ ა მ მ ო ბ ა

(იგავ-არაკი)

მეტად ცივი საშთარი იყო. თოვლიც დიდი მოვიდა. მსე-
ცებს ცხოვრება გაუჭირდათ.

მშიერი დათვი, მკელი და მელა შეიყარნენ და თათბირობ-
დნენ:

— ძეგო, ჩვენი საქმე ცუდად არის. სშირად მშივრები ვართ;
საჭმელს ვერ ვმოულობთ. რატომ? — იკითხა დათვმა.

— სანადიროდ ცალ-ცალკე დავდივართ და იმიტომ! — უპა-
სუსა მკელმა.

— მაშ, მოდი, დავძობილდეთ, ერთად ვინადიროთ და,
რაც ვიშოვოთ, მშირად გავიყოთ ხოლმე! — წამოიძახა მელამ.

— ეს კარგია, კარგი! — დაუდასტურა დათვმა.

მკელი, დათვი და მელა დაძობილდნენ და წავიდნენ სანა-
დიროდ. ბედზე ნახეს დაჭრილი ნუკრი ირმისა, ველი გამოს-
ჭრეს და ხის ქვეშ დადვეს. მერე გაუოფას შეუდგნენ.

— აბა, მკელო, გაუავი! — უბრძანა დათვმა მშიერ მკელს.

— თავი შენ, როგორც ჩვენს ბატონსა და მეთაურს, ტა-
ნი მე და ფეხები მელას, — თქვა მკელმა.

ეს არ მოეწონა დათვს, ძაგრად ჩაჭკრა თათი მკელს თავ-
ში და გაავლო. ნაცემი მკელი ეშუილით განსე გადგა. დათვი
მიუბრუნდა მელას და უთხრა:

— აბა, ჩემო მელავ, შენ გაუავი.

ცბიერმა მელამ ჰირფერობით წამოიძახა:

— თავი შენ — როგორც ჩვენს მეთაურს, ტანი შენ — რო-
გორც ჩვენს დიდებულ მუფეს, ფეხებიც შენ — როგორც ჩვენს
ბატონს.

— უოჩაღ, უოჩაღ, ჩემო ძეგაჲ! ვინ გასწავლას ასეთი ჭკვიანური გაუოჲა? — ჰკითხს დათჲმა.

— შენ ძეგელს ისე ძაგრად ჩაარტევი თაჲში, რომ ჭკუას როგორ ვერ ვისწავლიდიო, — მიუგო ძეგამ.

? რა გაღაწევიტეს მხეცებმა?
როგორ გაუო ნანადირევი ძეგელმა? ძეგამ?
როგორ ადამიანს მოგვაგონებს ძეგელი? ძეგა? დათვი?
რას გვასწავლის ეს იგაჲ-არაკი?
დაწერეთ ჰირველი კითხვის ჰასუსი.

ქურდი და მამალი

ქურდი სტუმრად იყო. მასწინძველი ოჯახისშვილურად დაუსვდა. ქურდმა თაჲისი მინც არ დაიმალა, მასწინძველს მამალი მოჰმარა, კალთაში გამოიხვია და გაიპარა.

პატრონი უკან დაედევნა, დაეწია და მამალი ჰკითხს. ქურდი ეფიცებოდა: არა ვიცი-რო.

კალთიდან კი მამალს ბოლო უჩანდა.

პატრონმა უმასუს: ფიცი მწამს, ბოლო მაკვირვებსო!

ანდაზები: ქურდი უწინ დაიფიცებო.
ქურდს ქუდი ეწვისო.

? რატომ უთხრა პატრონმა ქურდს —
„ფიცი მწამს, ბოლო მაკვირვებსო!“?

მგელი და ძაღლი

(ზღაპარი)

ერთხელ, ღამით, მშიერი, გამსდარი მგელი შესვდა მამლარ, ფუნწულა ძაღლს და შეეხარბა მისი ცხოფრება.

— ჩვენ, — თქვა მგელმა, — გაწამებული ვართ საჭმლისათვის. რამდენი შრომა, რამდენი საშიშროება გადავკაქვს: ორმოცდაათ კილომეტრამდე გავიარებ დღეში და მაინც ვერ ვძლები. შენ კი, აი, როგორი ფუნწულა ხარ. მითხარი, რას აკეთებ, რატომ ჰეფხარ ადამიანებს ასეთ კარგ უოფაში?

— ღამდამობით ესოს ვვარაულობ და სწორედ ამიტომ მაჭმევს ჰატრონი, — მიუგო ძაღლმა.

— ამიტომ გაჭმევს ჰატრონი? — ჰკითხა მგელმა.

ამიტომ, ჩვენთან თუ იმსახურებ, შენც ასევე გაჭმევენ.

— რატომაც არ ვიმსახურებ, — მიუგო მგელმა, — ამ საქმესე იოლი რა იქნება? ახლავე წამოვალ შენს ჰატრონთან, მიმიღებს?

— მიგიღებს.

განარებული მგელი გაჭევა ძაღლს. ესოს რომ მიუხსლოვდნენ, მგელმა შეამჩნია, რომ ძაღლს კისერსე ბაღანი ჰქონდა გაცვენილი.

— ეს რატომ გაქვს? — ჰკითხა მან.

— ისე, — მიუგო ძაღლმა.

— არა, მითხარი!

— დღისით ჯაჭვით მბბამენ ხოლმე და ეს იმისგან მაქვს — უთხრა ძაღლმა.

— მამ, მშვიდობით! სჯობს ვიშიმშილო, მაგრამ თავისუფალი ვიყო! — თქვა მკელმა და სწრაფად გაბრუნდა უკან.

? რა შეხარბა მკელს?
როგორი ცხოვრება ირჩია მკელმა და რატომ?
დასატყთ: მკელი და ძაღლი.

კოჭლი კაცი

ქუჩაში მიდიოდა ჯოხსე დაუბრუნებელი კოჭლი კაცი. უკან მიუყუბოდნენ ბიჭები, დასცინოდნენ და აჯაფრებდნენ. კოჭლი კაცი ჩუბად მიდიოდა და აბუხარ ბიჭებს ხმას არ სცემდა; ეტუბოდა, ბიჭების დასცინვა გულს უკლავდა.

ბიჭებს წინ შემოხვდა მოხუცი კაცი, შეახერხ იხინი და უთხრა:

— მოიცადეთ, ახალგაზრდებო, გინდათ, ვიამბობთ ამ კოჭლი კაცის ამბავს. მე მას ვიცნობ, ჩემი მეზობელია.

ბიჭებმა უური დაუკდეს მოხუცს.

— ეს კაცი ახალგაზრდობაში ძალიან ლამაზი და მამაცი ვაჟკაცი იყო. ერთ დღეს ჩვენს მეზობლად დიდი ხანძარი გაჩნდა. ცეცხლმოკიდებულ სახლში დედას ჰაწია შვილი დარჩა. საბრალო დედა ვვიროდა, ვუკლას ემუდარებოდა, რომ ბავშვი გადაერჩინათ. აი, ამ კაცმა მიაყუდა კიბე სახლს და ცეცხლში შევარდა. ცოტა ხნის შემდეგ მესამე სათუელიდან თოკობებული კალათით ჩამოუშვა ბავშვი. თვითონ კიბით ჩამოდიოდა, მაგრამ უკვე ცეცხლი ეკიდებოდა კიბეს და კაცის სიმძიმეს ვულარ გაუძლო. ჩაინგრა კიბე, ეს კაცი ძაღლიდან ძირს გადმოვარდა და ფეხი მოიტყვნა. აი მის შემდეგ ის კოჭლია. აი მისი ამბავი. ახლა

გაეკიდეთ და დასცინეთ კიდევ!

ბიჭები თავჩაღუნული და სმაგა-
კმენდილი იდგნენ. სოკ მათგანს თვა-
ლებზე წრემლიც კი მოადგა.

?

რა უამბო ბიჭებს მოსუცმა კოჭლი კა-
ცის შესახებ?

რა გავლენა მოასდინა ნამბობმა ბი-
ჭებზე?

გადმოცით ამ მოთხრობის მისეფეთ:

ბავშვი გადარჩინა.

დაგვიხამთრდა, დაგვიხამთრდა!

შენე ზეზლებს, ფრთათეთრ ზეზლებს,—
ხეებს ირგულიუ ევლებიან;

ეს თოვლიან, თოვლი მოდის,

განა მართლა ზეზლებიან!

ეს ზამთარი მობრძანდებ

თეთრწვერ და თმაჭალარა,

გუნდამ, ციგამ, თოვლის კაცმა —

უველამ ერთად გაგვანარა!

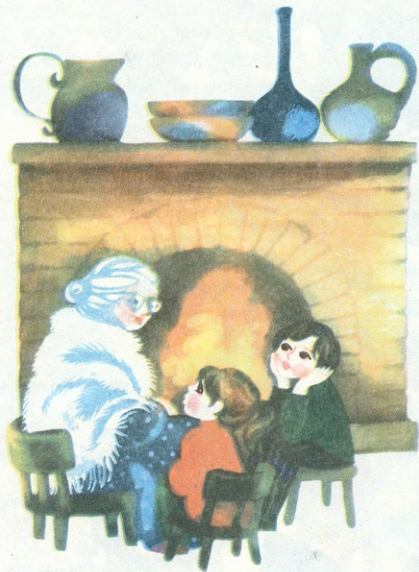
დიტოს თოვლის ჰაზა

სამთარია. დიდი თოვლი მოვიდა. ესო, ქუჩა, სანალები სულ გადათეთრდა. ჰატარა დიტოს ეს ძალიან უხარია. მას უყვარს თოვლი. შუბ ესოში დგას, ხელში ჰატარა ნიჩაბი უჭირავს და თოვლს აგროვებს. უნდა, თოვლის ჰაზა გააკეთოს.

გააკეთა კიდევ. თვალების ადგილას ჰაწია ნახშირები ჩაუსვა, ნახშირის ნამცეცებით წარბები და წვერ-უღვაში გაუკეთა, თავსე ქუდი დაახურა და ხელში დიდი ჯოხი მისცა.

დიტოს ძალიან მოსწონდა თავისი თოვლის ჰაზა.

- ? როგორ გააკეთა დიტომ თოვლის ჰაზა?
აღწერეთ დიტოს თოვლის ჰაზა!
დასატეხ: თოვლის ჰაზა.

შეადგინეთ მოთხრობა სურათის მიხედვით.

— ნატრობდით და ავისრულდათ ცელქებს გულის სანადელი; ვახუდეთ, თოვლის ფიქვებს დაუფარავს მთა და ველი!— ასე უთხრა დედამ შვილებს: ჰაულეს, ზურაბს, ნინასა, წამოცვივდნენ ჟრიაბულთ, დაუძახეს ფინიასა.

— თოვლი, ბიჭო, ბიჭო, თოვლი!— სინარულით იძახიან, არ დასდევენ მსუსსავ უინვას, იცინიან, მარდად სტიან.

გ ა მ ო ც ა ნ ა: არც იწვის ცეცხლში, არც იძირება წყალში.

? რა ახარა დედამ ბავშვებს?
როგორ მოიქცნენ ბავშვები?
როგორ გესმით: „არ დასდევენ მსუსსავ უინვას“?

შეადგინეთ მოთხრობა სურათის მიხედვით.

ჩვენს კოპწიან ნამდვის სესე

ჩვენს კოპწიან ნამდვის სესე
ვერცხლი ელავს, ოქრო ბზინავს;
სასწაღწლოდ თოვლის ჰაჰამ
უელი ჩაგვიკოკლოწინა.

გვამღერა და გვათამაშა,
იცინა და ჩვენც გვაცინა;
როცა ზღაპარს გვიუვებოდა,
უველან ტებილად ჩაგვეძინა.

ახლა თოვლში ვკოტრიანლობთ,
დაფსრიალებთ ქარსე სწრაფად;
უღვანეებში ეღიმება
განარეულ თოვლის ჰაჰას.

სათბურში

ერთხელ მია გიორგიმ მსუგავსა და გუნამი ავტობუსით
ქალაქგარეთ წაიუვანა. ავტობუსმა გაიარა ქალაქის ქუჩები და
თოვლით გადათეთრებულ მინდორსე გაჩერდა.

ავტობუსიდან ჩამოსულმა ბავშვებმა ჩვეულებრივი ბოსტნის მკვიერ მინის შენობები დაინახეს. მია გიორგიმ ბავშვები შენობაში შეიყვანა.

— უჰ, რა თბილა! ნამდვილი საფსუკლია, — წამოიძახეს ბავშვებმა.

— სწორედ ამიტომ ჰქვია ამ შენობას სათბური, — აუხსნა მია გიორგიმ.

ბავშვებმა დაინახეს ლამაზად აქონრილი ბოსტნეული.

ისინი გულმოდგინედ ათვალიერებდნენ მცენარეებს.

— ზოგი ახლა ისხამს, ზოგი ვეჯვის, ზოგიც შწიფს, სწორედ ისე, როგორც ნამდვილ ბოსტანში! — ამბობენ ბავშვები.

— ესეც ბოსტანია, შეილა, მხოლოდ სამთრის ბოსტანია!

— სათბურს რით ათბობთ, ღუშელი რომ არ ღვას? — იკითხა გურამმა.

— ხედავ ამ რკინის მილებს? მაგაში ცხელი წყალი მოძრავობს, რომელიც დიდი ქვაბიდან მოდის.

მაუვალა და გურამი იქ შევიდნენ, სადაც კიტრი ეთესა, კიტრსაც ისე, როგორც ჰამიდორს, მრავალი ვეჯვილი და ნაყოფი ესხა.

— სათბური უნდა მოვრწუო, — უთხრა მია ბავშვებს და ონკანი გადაატრიალა.

სალამო ხანს კმაყოფილი ბავშვები შინ დაბრუნდნენ, თან ჰატარა კალათით ბოსტნეული მოჰქონდათ.

? რა არის სათბური?
რამ გააკვირვა გურამი და მაუვალა სათბურში?

ეზოს მშვენება

ერთხელ ვაჟას მამამ სულ ზაწაწინა ნამვი მოიტანა და ეზოში, სახლის წინ, დარგო.

ვაჟა და ეზოს ახალი ბინადარი ზრდაში ერთმანეთს ეჯიბრებოდნენ. ნამვა აჯობა: უფრო სწრაფად იზრდებოდა.

ერთ გვალვიან ზაფხულში ვაჟამ ნამვის ხეს მოწვეწა შეატეო, წიწვები თითქოს დასწვრილებოდა.

— ჩემო კარგო ნამვო, ეს რა მოგსულია? — უთხრა ვაჟამ. სიცხით შეწუხებულ ხეს ჯერ მიწა შემოუბარა, მერე წვლიც დაუსხა. ნამვი ძაღვ გამოცოცხლდა.

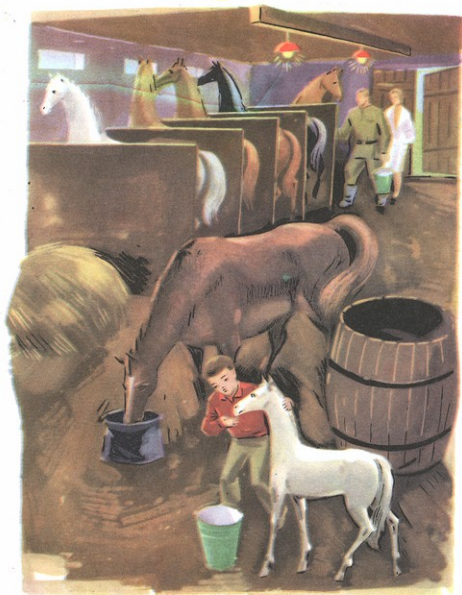
ამის შემდეგ წვალს აღარასოდეს აკლებდა ბიჭი.

ერთ დღეს, ზამთარში, ვაჟამ დაუწყო გაკონტაჟება თავის ნამვის ხეს, თუმცა სილამაზე მას ისედაც არ აკლდა. ტოტზე სათამაშო ციუვი დაუბრძანა, ხატულა ჩიტებიც დასხა. ირგვლივ ფერადი ქაღალდის ჯაჭვები და ბრჭყვიალა სათამაშოები შემოაფლო, მანათობლად ჰატარა ელნათურები დაჭკიდა.

ასე მორთულ-მოკაშმულს თეთრ ქურქში გამოწვობილი თოვლის ჰაზა დაუქენა მცველად.

ახალი წელი გათენდა. ლოყებგაწითლებული ვაჟა და მისი ამხანაგები ტრიალებდნენ ცოცხალი ნამვის ხის ირგვლივ, თან ერთმანეთს ახალ წელს ულოცავდნენ.

? როგორ უკლიდა ჰატარა ნამვის ხეს ვაჟა?
სასაღწლოდ როგორ მორთო მან ეს ცოცხალი ნამვის ხე?
დაწერეთ ჰირველი კითხვის ჰასუსი.
დახატეთ ნამვის ხე.

აღწერეთ ეს სურათი.

წერილი ბებიას

ბები, ჩემო ტკბილო ბები,
 აგრემც გენაცულები,
 გთხოვ, ძაღვ გაძომიკვანო
 თეთრი ჩურჩხელები!

სწვა ხილიც არ დაივიწყო:
 კომში, ვაშლი, მსხლეები,
 ჩაძიჩი და ლეღვის ჩირი,
 თხილი და კაკლები!

კეთილი ამხანაგები

ძველად ერთ სკოლაში ჰატარებდნენ ნინო სწავლობდა. ის ლამაზი გოგონა იყო, მაგრამ ამწარტყუნობდა, წარმაცობდა და ამხანაგებს დასცინობდა. მეტადრე აბუხანდ ჰქვავდა ავღებული ელაში კატო.

ამხანაგებს არ მოსწონდათ ნინოს საქციელი.

ერთხელ ევაზილი გაჩნდა. დედ-მამის დაუდევრობით ნინოს აცრილი არ ჰქონდა. შესვლა ევაზილი და სასე დაუმხინჯა. ბავშვმა დაკარგა სილაძსე, რითაც ამწარტყუნობდა.

მორჩენის შემდეგ ნინოს მშობლები სკოლაში გვანდინენ, მაგრამ გოგონა ცივ უარსე იღვა: სცხვენოდა და ეშინოდა ამხანაგებისა. ბოლოს, როგორც იყო, გაგვანენ სკოლაში. მიდის ნინო და გულში შიშობს: ჩემი ამხანაგები რომ დაკენ-

კილ სახეს დაძინახევენ, მასწარად ამიგდებენ, წინანდელ ჯავრს ამოიფრინან და გულს სულ ჩამითუთქავენო.

შევიდა სკოლაში გაუითრებული და აკანკალებული ნინო, მაგრამ დახეთ მის გაცდებს! ამხანაგებს ნინოს დანახვასე გული სიბრალულით აეესოთ. ისინი ალყრით ანუგეშებდნენ მას. ეველასე მეტ თანაგრძობას კატო უწევდა.

ნინოს გული ამოუჯდა სინარულისაგან და თვალებიდან შეების ცრემლი წასკდა.

ანდაზა. კარგი ამხანაგობა კარგი მშობის დარიაო.

- ? როგორი გარეგნობა ჰქონდა ნინოს? სასიათი?
- რა შემთხვა ნინოს?
- რატომ უძნელდებოდა ნინოს სკოლაში დაბრუნება?
- რატომ წასკდა მას შეების ცრემლები?
- როგორი ამხანაგები ჰყოლია ნინოს?

ნუ იამაყებ

(ხალხური)

ნუ იამაყებ, თუნდ იუო
 ცხრა თავი ბაუბაუდევია,
 ნუ იტყვი, ის რას დამაკლებს,
 მე ვარო მძლეუთა მძლეუია;
 გასსოვდეს, კოვსსა ჰაწიას
 დიდი ზღვა დაუღევია,
 ალვის ხე ცამდე ასული
 ჭინჭველას წაუქცევია.

მამალი და კატა

(ხალხური ზღაპარი)

ერთი მამალი და ერთი კატა დამძობილდნენ. დაიწვეს ერთად ცხოვრება. კატა სანადიროდ ტყეში დადიოდა, მამალი კი შინ რჩებოდა. როცა კატა წასვლას დააპირებდა, მამალს ეუბნებოდა:

— შინ იჯექი, თავი კარში არ გამოყო, თორემ მელია მოგეპარება და შეგჭამსო.

ერთხელ კატა ტყეში წავიდა. მელია ფანჯარასთან მიცუნცულდა და ტკბილად შესძინა:

— ეილეიოო მამალო, ოქროს ბიბილოვანო, მშვენიერ ქოჩრიანო, ლამაზ ღაბაბიანო, ფანჯრიდან გადმომხედე, საკენკი დაგიუარო.

მამალმა თქვა: — მოდი ერთი გავიხედავ, ასე ტკბილად ვინ ღაპარაკობსო. თავი გამოყო, მელიამ ჰირი სტაცა და გაარბენინა. მამალმა საცოდავად მორთო ევირილი:

— წეუულ მელიას მიუეავარ დაბურულისა ტეისკენა, მიმარბენინებს საჩქაროდ შორეულისა მთისკენა, კატავ, ერთგულო ძმობილო, გამოექანე ჩემკენა.

კატამ მოჰკრა უური მამლის ევირილს, გამოეკიდა მელიას, დაეწია, გაზღვებინა მამალი და მოიუკანა შინ.

— გესძის, ჩემო ძმობილო, — უთხრა კატამ, — ხვალ მე უფრო შორს წავალ, მელიას ნულარ დაუჯერებ, თორემ შავ დღეს დაგაუენებს!

წავიდა კატა სანადიროდ. მელია ისევ ფანჯარასთან მი-

ცუნცულდა და ტკბილი ხმით დაიწყო:

— ეიელიუოო მამალო, ოქროს ბიბილოვანო,
მშვენიერ ქოჩრიანო, ლამაზ ღაბაბიანო!

ფანჯრიდან გადმოძხედე, მარცვლები დაგიუარო.

მამალს სული მისდიოდა მარცვლების დასანახად, მაგრამ თავი შეიმაგრნა. მელიამ უფრო საცდენი სიტყვები მოიკონა და დაიწყო:

ეიელიუოო მამალო, ოქროს ბიბილოვანო,
მშვენიერ ქოჩრიანო, ლამაზ ღაბაბიანო!

ურმები მიგორავენ, გასდით ფეტვი ვეითელი,
გადმოფრინდი, აკენკე საჭმელი კემრიელი.

მამალმა ველარ მოითმინა, უნდოდა, თვალით მანაც დაენახა თავისი საუვარელი ფეტვი და გამოჰყო თავი. მელიამ სტაცა ჰირი და გაარბენინა. მამალმა კიდევ საშინელი ვეირილი გააბა:

— წეეულ მელიას მივეავარ დაბურულისა ტუისკენა,
მიმარბენინებს საჩქაროდ შორეულისა მთისკენა.

კატავ, ერთგულო მმობილო, გამოექანე ჩემკენა.

კატა შორს იყო, მამლის ხმას ძლივს მოჰკრა ცოტათი ეური, გამოუდგა მელიას, როგორც იყო, დაწია, გააგდებინა მამალი და მოიყვანა შინ.

— მამალო, — უთხრა კატამ, — ხვალ მე უფრო შორს უნდა წავიდე, გაუფრთხილდი, არ გაცდინოს მელიამ და თავი არ გამოყო, თორემ რამდენიც არ უნდა იყვირო, მე ველარ გამაგონებ და დაიღუპები.

კატა მეორე დღით ისევ სანადიროდ წავიდა. მელიამ იძროვა და ისევ ფანჯარასთან ტკბილად შემოსძახა:

— ეელიყო მამალო, ოქროს ბიბილოვანო,
მშვენიერ ქოჩრიანო, ლამაზ ღაბაბიანო!

აგერ მთიდან დაეშვა დიდი გროვა ქათმისა,
წინამძღოლი არა ჰეავთ, ემინათ ქორისა.

მამალს ტანში ჟრუანტელმა დაუარა. ძალიან უნდოდა,
ცალი თვალთ მანც დაენახა ქათმის გროვა, მაგრამ კატის
სიტყუები მოაგონდა და თავი შეიმაგრა.

— არა, ახლა არ გაუყოფ თავს, — თქვა მამალმა, —
როცა მეღია წავა, მაშინ გადავიხედავ.

მეღია მანც კიდევ ცდილობდა, მამალი შეეცდინა, მაგ-
რამ მამალმა გასძინა:

— ტეუილად ნუ ატუსულხარ, გასწი, დაიკარგე, მე შენ
ველარ მომატეუებ!

— მე შენთან მოსატეუებელი განა რა მაქვს? — გაკვირ-
ვებით უთხრა მეღიამ, — გინდ გამოიხედე, გინდ ნუ, მე რა?
მშვიდობით, შენთვის აღარ მცალია!

მეღია გამოცუნცულდა და იქვე კუთხეში მიიძალა. მა-
მალს რომ მეღიას ხმა არ ესმოდა, თქვა:

— აბა, ერთი გადავიხედო, ის ეშმაკი მეღია წავიდა, თუ
აქ არისო?

მამალმა ფანჯარაში გამოჰყო თავი, მეღია უცებ სწვდა
კისერში და გაიტაცა ტეისკენ. უბედურმა და უგუნურმა მა-
მალმა ბევრი იევირა, მაგრამ კატას ველარ გაავონა, ძალიან
შორს იყო წასული.

ახალი უბანი

✓ სასას მშობლებმა დიდძალ მსივიის რვასართულიან სახლში მიიღეს ბინა. ადრე სასას ძველ თბილისში ცხოვრობდა; ნარი-ჯალას ფერდობზე ძველი ჰატარა სახლები რომ შეფენილან, ერთ-ერთი მათგანი სასასი იყო.

ახალი ბინით განარეებულმა სასამ ხან საწოლ ოთახში შეიწვდა, ხან საშინარეულოსა და საბაზანოში შეიბინა. ბო-ლოს, ძალიან დაიღალა და ტკბილად ჩაეძინა.

დილით მზემ ჰირღაჰირ სასას ოთახში შეიჭვიტა.

— დედა! — იუვირა ახალგაზღვრებულმა სასამ.

— რაო, სასა?

— დედიკო, თბილისში როდის წავალთ?

— შეილო, თბილისში არა ვართ, სადღა უნდა წავიდეთ?

— ბებოსთან, თბილისში.

— სასა, ის ძველი თბილისია, აწი ჩვენ ახალ თბილისში ვიცხოვრებთ. შენედე, აქ სულ ახალი მრავალსართულიანი სახ-ლებია, ფართო ქუჩები, დიდი ეზოები.

— ბებო. რატომ არ გადმოვიდა ჩვენთან?

— ბებომ თავისი ცხოვრება ძველ თბილისში გაატარა. იქაურობა ისე უფერს, რომ ვერ შეეღია.

— საბავშვო ბაღში ისევ იქ უნდა ვიარო?

— არა გენაცვალე, ახალ უბანში სკოლაც ახალი ააშენეს და საბავშვო ბაღიც. აი, იქ უნდა იარო! — უთხრა დედამ და წელი ორსართულიან შენობისაკენ გაიშვირა.

? სად მისცეს ბინა სასას მშობლებს?
რა იუვირა სასამ, როცა გაიღვიძა?
რა უთხრა დედამ?

ცა-ფირუზო

ჩემო დედა საქართველო,
სიბერემდე შეგვარება
შენი ტურფა მთა და მდელო
ვარდ-ევავილით ელვარება.

ჯერ სამთარი არ განულა
უკვე მოქრის გაზაფხული...
ეს სომ შენი სამშობლოა
დედის სახედ დასახული.

უთვალავი, ათასფერი
ევავილები ჰაწაწინა
ცხრათვალა მზის მოფერებამ
გაძალა და გააბრწუნა.

ეს სომ შენი შვილებია
რომ დაჰხარი დღე და ღამე,
ცა-ფირუზო, იმედიანს
შენს ტებილს სახელს ვეთაყვანე.

ჩემი მხარე

ვინც ეწვევა საქართველოს
საოცნებო სერებს, —
სიძღვრავს რომ არ იცოდეს,
მანც დაძღვრებს.

ვინც მისწუდება ჩემი მთების
მწვერვალებს და ღრუბლებს, —
ისიც მგონხად გადაქცევა,
ლექსად ისაუბრებს.

საარაუო სილამაზე,
ხალხიც სასახელო, —
მტერსაც კი მოინადირობს
ტურთა საქართველო!

? რა წაგვიკითხავთ საქართველოს სილამაზეზე?
დახატეთ თოვლიანე მთები.

მეზობლები

ივანეს ცხენი მეზობლის სიმინდში გადავიდა. მეზობელი ვაბრაზდა, დაიჭირა ცხენი და ივანეს სახალი ერთისამდგ ვადაანდევინა.

გავიდა რამდენიმე დღე, მეზობლის ხბო ივანეს ბოსტანში შეიპარა და მწვანელი ვადაოხრა. ივანემ დაიჭირა ხბო, მიჰკვებრა მეზობელს და უთხრა:

— აი შენი ხბო, ჩემი ბოსტნიდან მოგუკვანე, ჩაიბარე! მეზობლებს ჩხუბი და ჯიბრი არ შეშენით!

შერცხვა მეზობელს და უთხრა:

— ჩინებული კაცი ვოფილხარ, ივანე! ინებე უკანვე შენი ფული და ვიცხოვროთ მეგობრულად, როგორც კარგ მეზობლებს შეშენით!

ან დასეხი: ტკბილი სიტყვა რკინის კარს გააღებსო.

ტკბილი სიტყვით მთას ირემი მოიწველაო.

? როგორ მოექცა მეზობელი ივანეს? ივანე — მეზობელს?
როგორ იმოქმედა მეზობელზე ივანეს საქციელმა?
მონახეთ და გადაიწერეთ მეზობლის პასუხი.

მე ვეკლავფერს მირჩვენია

აპრილს უკვარს ია ლურჯი,
მაისს — წვიმა წანწკარა,
კლდეს — მდინარის შემახილი,
ჯეჯილს — წყარო ანკარა.

ჭაღას სტვენა ბუღბუღისა,
ტუის შრიაღში ჩართული...
მე ვეღლაფერს მირჩვენია
ჩემი ტუბილი ქართული!

? რა უეგარს აპრიღს? მაისს? კლღეს? ჯეჯიღს? ჭაღას?
ჩვენ ვეღლაფერს რა გვირჩვენია?

ღეღა და შვილი

უფრო მეტად ვის უეგარსარ,
ვინ გვენს, შვილო, გუღს სიაღეს?
ვინ ატარებს შენს სრუნღაში
მოუსვენროდ ღღეს და ღაღეს?
— ღეღა ჩემი სავარელი.

გამუღმებით როცა ცეღეღობ,
მოუსვენრობ და არ სწავღობ,
ცრემღებს ვინ ღვრის, ვინ
სწუსს შენთვის?
ვინ ფიქრობს და ვინა წვაღობს?
— ისეღ ღეღა სავარელი.

? ღეღის სივარულზე კიღევ რომელი ღეღისი იღით?

ორი საჩუქარი

ნინო და ნანა შინისაკენ მიიქაროდნენ. თაიგულები უკბინო სელში.

— დედიკო, გილოცავ ქალთა დღესასწაულს! — გაიძეორა ნინომ სათქმელი.

— დედიკო, გილოცავ რვა მარტს! — აჭყვ თავის დას ნანა.

— დახეთ დედის გულის გამამხიარულებლებს! — თქვა გამ-
ვლელმა.

— უოჩად, უოჩად, გოგონებო! — შეაქო მეორემ.

— გაეხარდეთ დედას! — დალოცა მოხუცმა ქალმა.

ნინო გარბოდა. ნანა შეჩერდა, თვალი გააუღლა მოხუცს, სახე გაუბრწუნინდა, დაეწია, თაიგული მიართვა და უთხრა:

— მომილოცავს 8 მარტი!

სტუენვა-სტუენვით აირბინა ნინომ კიბე; ნანა კი უხალისოდ აჭყვა.

ნინო დედას მოეხვია, აკოცა, თაიგული მიართვა და 8 მარ-
ტი მიულოცა. ნანა კი თავნადუნული იდგა.

— რა მოგივიდა, ნანა? — ჰკითხა დედამ.

ნანას ნაცვლად ზასუხი ნინომ გასცა:

— დედიკო, იცი რა, ნანამ შენთვის მოსატანი თაიგული
ვიღაც ქალს მისცა!

დედას სახე გაეზადრა.

— ნუ ნაღვლობ, შეილო, ნინოს საჩუქარი თაიგული
მიერთვასია, მაგრამ შენ რომ უცნობ. ქალს მიართვი თაიგული,
მე ეს უფრო მახარებს.

?

როგორ მოიქცა ნანა? მოგწონთ მისი საქციელი?

გადმოვით თქვენი სიტყვებით, რა უთხრა დედამ ნანას?

შეადგინეთ მოთხრობა სურათების მიხედვით.

ე უ რ ა დ ლ ე ბ ა

თვალმერცხალა ჩვენმა ჯუნამ
ვის თვე ზღვასე გაატარა,
მგრძნობიარე გოგონას,
შველს აქებს — დიდ-პატარა.

ის ისეთი კუდრაჭაა,
ისე ნაზი, ისე კარგი...
აი, დედანს ზღვის კენჭები
შეუგროვებ მთელი ჰარკი.

— ეს ლალია! ეს სურმუსტი!
ეს ალმანი, ფირუჩქარი!
მიპასუხე, დედიკონა,
მოგწონს ჩემი საჩუქარი?

დედამ შუბლი დაუკოცნა,
იგრძნო, გულში თუ რაც ხდება:
— მე ამ ქვებზე უფრო მომწონს,
შვილო შენი ეურადლება!

? რატომ ჰქვია ამ ლექსს „ეურადლება“?

დედობრივი სიუვარულის ძალა

ნადირობიდან მოვდიოდი ბაღდაბაღ. ჩემს წინ ძალიან ვარბოდა. უცებ ძალიან სირბილს უკლო და ფეხსაყრეფით იწყო მიზარვა; ეტუობოდა, ფრინველის ან ნადირის სუნი აუღო. ვაფიხედე წინ და ჩიტის ბარტყი დავინახე, ბუდიდან ვადმოვარდნილიყო და უძრავად იჯდა. ფრთები აქეთ-იქით საცოდავად გაფეოფხა.

ჩემი ძალიანი მძიმედ უახლოვდებოდა მას. უცებ იმავე სიდან ხნიერი ბელურს ვადმოქანდა და ძალის ცხვირწინ დერჭო. აბურძგნულმა და ვაკაპასებულმა ერთი ორჯერ ისეკუმა ჰირდაღრენილი ძალიანაკენ და თავის ბარტყს აფფარა. დედა ჩიტს ჰატარა ტანი უთრთოდა შიშისავან, ზმა ვაუხრინწინანდა, მავაკებდა, გული ელეოდა, მავრამ თავვანწირვით იცავდა შვილს.

ჩემი ძალიანი შედგა, უკან დაიწია, ჩანს, იმანაც იგრძნო ეს დიდი დედობრივი სიუვარულის ძალა. მე დავუძახე ძალს და წამოვედით.

- ? რატომ ჰქვია ამ მოთხრობას „დედობრივი სიუვარულის ძალა“? ვადმოცით მინარსი.
- რა ვაკიკონიათ ან წაკიკითხვით ფრინველების დედობრივ სიუვარულზე?

ზამთარი მიდის

ძალიან ვაკვირებდა ზამთარი. აღარ აპირებდა წასვლას, მავრამ მხემ თავისი ვატიტანა, თბილი სხივები უხვად ვადმოუკსავანა

დედამიწას, თოვლი სულ დაწურს და აახმაურს მთის ღეღეები.
 შხემ გაათბო მინდორ-ველიც. გაუუებული დედამიწიდან ამოდით
 ცაღა ბაღასი, ვეზვილი, ჯუჯილი...

გაუთბა წელი საქონელსაც, მინდორსე გაიშალა და ზირს
 იტკბარუნებდა ნორჩი ბაღასით.

— მუუ! — ეძებდა ძროხა თავის ჰატარა სბოლს.

ცხვარ-ბატკნის ბლავილმა სომ მთლად გამოაცოცხლა არე-
 მარე.

მინდორში მწუემსების სიმღერა გაიხმა.

ვევლას უხაროდან გასაფსულის მოსვლას.

? რა უფო მზის სითბომ თოვლს?

რა მოუვიდა ღეღეებს?

ამ მოთხრობის მიხედვით დაწერეთ „გაზაფსული მოვიდა“.

გ ა ზ ა ფ ხ უ ლ ი

ვიშ, გაზაფხული
მოდის მორთული,
მოდის და მოაქვს
ცით სინარული.

ამწვანდა მთები,
ტყე და მინდვრები,
ათასფრად უვაჟის
ბაღი და სვრები!

ბერიკაცი და ნამეენი

ერთი ღრმად მოხუცებული კაცი ბაღში მსხალს ამეობდა.
მივიდა ერთი ემაწვილი და ჰკითხა:

— ზაზა, რას აკეთებ?

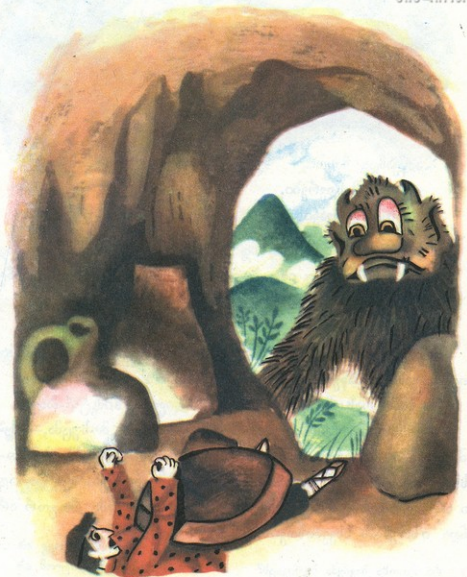
— მსხალს ვამეობ, ჩემო კარგო, — მიუგო მოხუცმა, — შე-
იძლება ამის ნაყოფს მე ვუღარ მოვესწრო, მაგრამ სხვები მო-
ესწრებიან, განსარებენ და მადლობით მომიგონებენ. ფუტკარიც
კი არ შრომობს მარტო თავისთვის და ადამიანმა როგორ არ
უნდა იხრუნოს სხვებისთვის.

? რა ჰკითხა ბავშვმა ბერიკაცს?

რა უპასუხა მან?

მოგწონთ ბერიკაცის მოქმედება? რატომ?

დაწერეთ მეორე კითხვის პასუხი.

? ეს სურათი რომელ ზღაპარს გავსებთ?
შეადგინეთ მოხსრობა ზღაპრის მიხედვით.

ჭ ე ჯ ი ლ ი

იხარდე, მწვანე ჯეჯილო,
დაბურდი, ვასდი უნაო,
იხაროს იმის მარჯვენამ,
ვინც გოესა, მოგიუგანაო!
ზეცამ გიგზანონ ცვარ-ნამი,
მეემ შუქი გვინოს თანაო,

ქარმა გაღელვოს ზღვასავით,
მწერებმა მოკმასონ ნანაო.
ამაღლდი, თავი დაისნი,
ჯეჯილო, ნორნო უნაო,
იმისი საზრდო შეიქენ,
ვინც გოესა, მოგიუგანაო.

ჩენი ბაღი

ნელ-ნელა ცოცხლდება ჩენი ბაღი. მე კი მეგონა, სამთრის
სუსნს თავს ვეღარ დააღწევს-მეთქი.

არც საკვირველი იყო! ხეხილს თოვლის თეთრი ნაბაღი წა-
მოესნა, ვაზები წელში მოხრილიყვნენ სიცივისაგან.

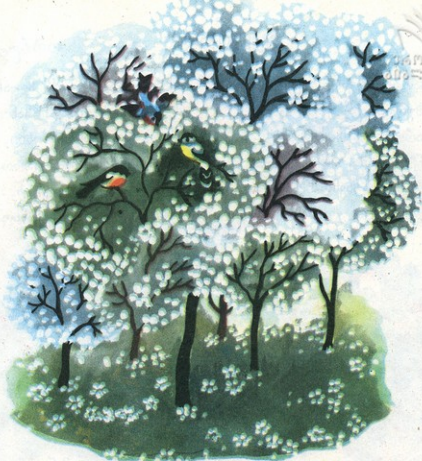
მაგრამ ჯერ შუა მარტი არ იყო, როდესაც ჩენს ბაღს გა-
მოცოცხლება დაეტეო.

ეს ზირველად შინდმა გამაგებინა. ზირველად მან აიწია მად-
ლა ტოტები, შეიბერტეა თოვლი და ჰაწაწინა სანამური კოკორი
ამოფეთქა.

აღბათ, ნუშსაც გული მიეცა. არ გასულა ორი-სამი კვირა,
რომ ნაწი ტუნებით მისმა კოკორმაც ალერსით გაუღიმა გა-
საფხულს.

ვაზი სომ სულ ერთიანად აქვითინდა სინარულისგან, წელ-
ში გაიმართა, კვირტი გამოუშვა და ჭიგოს გადაეხვია.

ნარჩიტა, რომელიც აქამდე მობუზული საცოდავად გამო-
იურებოდა, აღარ ასვენებდა ნისკარტით ნუშის კოკორს.

მაშემაც სმა აიძალდა, საამურად უსტვენდა. ძირს უინვის ბორკილებისაგან განთავისუფლებული რუ მორბოდა, მოჩუხჩუ-სებდა, ძღეროდა და შისის სნივებს გულში იხუტებდა.

ცოცხლდება, ცოცხლდება ჩვენი ბაღი!

? როგორ გესმით გამოთქმები: „ნუშაც გული მიეცა“? „ვაზი აქვითინ-და“?

რას ნიშნავს გამოთქმა: „ცოცხლდება, ცოცხლდება ჩვენი ბაღი“?

დააკვირდით ხესილის კოკრებს: რომელი კოკორია უფრო მსხვილი: საფოთლე თუ საუვაკილე? რომელი კოკორი იძლება უფრო ადრე: საფოთლე თუ საუვაკილე? რომელი ხესილი ევაკის ეველაზე ადრე?

გ ა ზ ა ფ ხ უ ლ ი

გაზაფხულდა. ბუნქის ძირას
თავს იწონებს ნაზი ია,
ჩვენს სალხენად კოკობ ვარდსაც
ემხით გული გაულია.

სავერდივით მწვანე ბაღასს
აბიბინებს სიღა ნაზად,
თითქოს უნდა დაფეინოს
იმ ვვაგილებს ფიანდაზად.

მალღა მთიდან წმინდა წვარო
მოჩქრილებს ჩუხჩუხითა,
თითქოს ნანას ეუბნება
ძუძუძუფრებს ტკბილი სმითა.

ხის ტოტებზე ჩიტუნები
ფრთხილობენ, სრიალობენ,
იმენებენ მალღა ბუღეს,
დაჰსარინ და გალობენ.

და მახლობლად იქვე თავი
მოუერიათ ემაწვილებსა,
მღერინ და თანაც კრეფენ
სხვადანსხვაფერ ვვაგილებსა.

თქვენი სიტყვებით გადმოვიცით და დაწერეთ ჰირველი ოთხი სტრიქონის შინაარსი.

ი ა

ია ჰატარა გოგონა იყო, სულ ოთხი წლისა.

ერთხელ მამამ სასეირნოდ წაიყვანა. მინდორში გავიდნენ. შინანი დღე იყო, სბორები ჩრდილში იწვნენ და იშორებოდნენ, კვიცები დასტოდნენ. იამ ბუნქის ძირში ერთი ძალიან ლამაზი ვეაუილი დაინახა, ისიც ჰატარა იყო და იასავით მორცხვი.

მამამ უთხრა: — აი, ეგ ვეაუილი შენი სეხნიაა, მაგასაც ია ჰქვია.

გოგონას ძალიან გაუკვირდა. მივიდა, მოეფურა ვეაუილს და ჰკითხა:

— დედა გუგუნ?

ვეაუილმა არაფერი უხასუსა. მამამ კი უთხრა თავის გოგონას:

— სედავ, შესავით მორცხვია, სმა არ გაგცა. დედა კი ჰუგუნ. აი ეს მიწაა მაგისი დედა. დედა რომ არა, ქვეყანასე არაჟინ იქნებოდა.

? სად წაიყვანა მამამ ია? რა ნახა იქ იამ?
 რატომ არის მიწა ვეაუილების დედა?

მერცხლის სიმღერა

ღაფნევე წვრილი ბარტყები,
დამეზრდებიან ძაღვო,
იფრენენ, იჭიკჭიკებენ
ლაღად დღესა თუ სვალყო.

კატავ, შე ამოსაგდებო,
ცოტა ხანს დამცაღვო!
რა გინდა, რას მეზარები,
დედა ვარ, შემობრალყო!

? სად იკეთებს მერცხალი ბუდეს?
რით კვებავს იგი ბარტყებს?
რას სთხოვს დედა მერცხალი კატას?
როგორ უვლით მერცხლის ბუდეს?

ნათელა და ციცინათელა

დედამ ჰატარა ნათელა სოფელში წაიყვანა. ვეველაფერი მოეწონა იქ ნათელას: მწვანე ველი, ჰეჭლეები, ვევაილები, მაგრამ ვეველასე უფრო ციცინათელა მოეწონა.

— ანათებს! ანათებს! — გაიძახოდა ნათელა და დასაჭერად დასდევდა.

სდია, სდია და ბოლოს ერთი დაიჭირა. სელის გულსე დაისვა და შეუბერა:

— ფუუ, ფუუ, ჩაქრი!

ირველივე უველამ გაციანს. ნათელასაც გაცინს: მიხვდა,
რომ ციცინათელა არ დასწავდა.

გამოცანა: ერთი პატარა მანანა
ხან გაიცინებს, ხან — არა.

? რატომ ეგონა ნათელას, რომ ციცინათელა დასწავდა?

ჭიანჭველა და ფუტკარი

ჭიანჭველას წამოეკიდა ოთხი თავისოდენა ტვირთი, მიათ-
რედა და წილდა:

— ჩემოდენა ჯაფაში სულდგმული არ არის, მაგრამ ქება
კი არაზისგან მესმის. აი უღონო და ბზულია ფუტკარი მარ-
ტო უვაგილებზე დაფორიალებს, მაგრამ უველა იმის ქებაშია. მე-
ტი უსამართლობა კიდევ იქნება?!

ფუტკარმა ეს გაიგონა და უპასუხა:

— მძაო, შენ მარტო შენი თავისთვის წრუნავ, ჩემი შრო-
მა კი ადამიანისათვისაც სასარგებლოა. ამიტომაც მაქვებს მე
ქვეყანა და შენ კი არაფერ არაფრად გავგდებსო.

ანდაზა. ბევრი ბუზი ბზუისო, ფუტკართან უველა ტყუისო.

გამოცანა.

ერთმა პატარა ბზულიამ ხალხი ააესო მარბათით,
დახამთრებამდე მუშაობს, არ იცის კვირა, შაბათი.

? რა თქვა ჭიანჭველამ თავის შრომაზე?
ფუტკარის შრომაზე?

რა უთხრა ფუტკარმა ჭიანჭველას?
ჭიანჭველა მართალი თუ ფუტკარი?
დაწერეთ პასუხი მეოთხე კითხვაზე.

შეადგინეთ მოთხრობა სურათების მიხედვით.

ჰაწაწინა რტო ვარ

ქარი მარხევს და ვვაილებს მაცლის,
ვვაილს მომწვევებს, გაიტაცებს მინდვრად;
დამივვავე, ქარო, ნუ ხარ მკაცრი!
ჰატარა ვარ, მოფერება მინდა.

? რას შერება ქარი?
რას სთხოვს ჰატარა რტო ქარს?

ნაკადული

— ჰე, რომ იცოდეთ, საიდან მოვდივარ, რამდენი რამ
გადამხდენია თავს, რამდენი რამ გამომიცდია და მინახავს წუთი-
სოფელში, მაშინ ვგრე აბუნად აღარ ამიგდებდით და უფრო
მეტი ჰატვიისცემით მომეკიდებოდით!

— მე ვიცი, ცხრა მთა გადმოგივლია! — გაუჯანჯურდა კურდ-
ღელი და თან წუხროს წულით გრძელ უღვაშს ისველებდა, — რამ-
დენჯერ ვოფილვარ შენს სათაფესთან, აქა-იქ ქვიშიდან რომ
მლივს კიჩანს ზირი და კლდეში მლივსლა სწევთავ. აქვე არ
არის, ამ მთაში?! წუხლს ვერც კი დავლევ სოლმე, თუ ჰატარა
ქვემოთ არ ჩამოვცდი! ბუჯასაც კი ვერ უსველებ ზურგს, სამ-
თარში რომ შემოგვისსნება სოლმე, და თბილად ქვის ქვეშ
მჯდარი წარამარა ვიყინით უფრებს გვიჭვდავს!

— დიასაც, კურდღელი მართალს ბრძანებს! — წრუწუნებდა
თაგვი.

— ვრიჰა! — ჩხრიალებდა ნაკადული: — მოსულხართ მარ-
თლს და გადამთიენი, მსვამთ, მამღვრეფთ, შიგ იბანებით და

ისევ მე კი დამცინით! ერთი თან გამოძეუ, ნახავ, თუ ფეხს ვერ
დაგისუფლებ, შე ეურგრძელო, ეურბრტეელო, ან კიდევ შე წრუ-
წუნა კუდგრძელო!

იქნება დიდი შოთი მოსდენოდან, რომ ამ დროს საიდან-
ღაც კვერნა არ გამოძეურალიყო. გულგახეთქილი თაგვი იქვე
სორიში მიიძალა, კურდღელი კი აღმართს ეცა.

— აჰ, რა ლუკები წამივიდნენ! — ნანობდა კვერნა: — წყალ-
საც დაუღევი, საუსმესაც ვიხსენებოდი.
დაეწაფა ნაკადულს და დაუწყო კატასავით ცქლათვა.

? წაიკითხეთ ის ადგილი, სადაც ნაკადულის სათავეა აღწერილი.
რას ჩივის ნაკადული? მართალია თუ არა ის?
თქვენ როგორ უკლით ნაკადულს?

ზაფხულია, მინდორ-ველი
დაამშვენა ოქროს ყანამ,
მდეღვარე და სანატრელი
სხვა რა ვნახო ამისთანა?
აქეთ — ოქროს თავთავები,
იქით — ოქროს თავთავები,
შრიალებენ, კვიცინიან
თაფლისფერი წამწამებით.
დიდ-ზატარა მინდვრად არის,
ეველა შრომობს, ეველა ხარობს
და ღურჯი ცა ზედ დახარის
კომბაინს და მზიან კალოს.

ჩ ი ტ ი

ვგალობ და ვგალობ
და იმით ვხარობ,
რომ მე ქვეყანას
ვალობით ვატეობ.

ღამეს ვატარებ
ხეხუდა ძილით,
დილას ვატარებ
ვალობით ტებილით.

რა ახარებს ჩიტს?

ბაყაყი და ხარი

(იგავ-არაკი)

ბაყაყმა რომ სამოვარზე
დაინახა ხარი,
მეტი შურიტ და სინარბით
თავს დაეცა ზარი,
მისი სიმსხო და სიმაღლე
გულში ისრად ეცა,
დაიჟინა: ამოდენა
უნდა გავსდე მეცა!
გაიბერა, გაიგულა,
სიმწრით სული სძვრება:
— შემომხედე, უიუინაო! —
დობილს ევედრება.
ხარის ხელს ხომ მეცა ვარ?
აღარო მაკლია?

ზასუსს აძლევს: — იმოდნობა
ჯერ სად შეგიძლია!
— მაშ არც ახლა?! კიდევ
შემომხედე ჩქარა!
ახლა, ვგონებ, მეტიცა ვარ!
— არა! არა!! არა!!
არ იამა დიდგულასა,
შურმა გაამწარა.
გასკდა ბერვით და წელეები
იქვე გადმოუარა...
„მეტისმეტი-ბრეტისბრეტი“ —
ასე უთქვამთ ძველებს.
— ვინც ზომასე არა ელანავს,
სიმწრით დანხველებს.

ანდაზა: ჭიბუელამ იწია, იწია და შუაზე გაწედაო.

- ?** რა მოინდომა ბაყაყმა?
რა მოჰყვიდა მას?
როგორი ადამიანი უნდა ვიგულისხმოთ ბაყაყის სახით?

მონახეთ ამ იგავ-არაკის მთავარი აზრის გამომხატველი ადგილი!

მე და ბიძახეში ანდრია დავეშვიტ გორაკის დაღმართზე, ჩამოვედით ძირს და ნელი ბაასით დავადექით შუა ეანებში დაქნილ ბილიკს. აქეთ-იქიდან კვიდგნენ ძალალი ეანის კედლები. მძიმე, დაჭიკნილი თავთავები თითქმის ფერდებამდის გვწვდებოდნენ, ნიაჲისა და ჩვენი სიარულისაგან ინძრეოდნენ და ისეთი ძალით გვცემდნენ ხელებსა და კვერდებში, თითქოს ჯოხებს გიტყუანუნებდა ვინმე. უცებ ჩვენ წინიდან კრუტუნით წამოფრინდა დედა მწვერი, სიმსუქნისაგან შორს ვერ შეძლო გადაფრენა და იქვე ახლო დინჯად ჩაეშვა ეანაში. ამავე წამს ჰაერში გაიხმა კარგა შესამჩნევი გრიალი, რომელმაც ორივენი სწრაფად აგვანედა ძაღლა. ვეებერთელა ძერა, ფრთებშეკუმშული და ბრჭყალებდამსადებული, ისარივით მოჰქროდა ზემოდან ჰირდანირ იმ ადგილისაკენ, სადაც ასე უდარდელად ჩაეშვა დედა მწვერი.

ანდრია ძარდად გადახტა ეანაში, დასჭეივლა მტაცებელს და ღონივრად შემოსტეორცნა სახრე. ფრინველმა კვერდზე მოიბრუნა თავი და სიბრახით გადმოგვხედა, მერე მძლავრად შემოჰკრა ფრთა ფრთასა და ამწარტავნული სიდინჯით გასწია ისევ ძაღლა-ძაღლა. ბიძახეშმა წადგა წინ რამდენიმე ნაბიჯი და ნაღვლიანი ხმით დამიძახა:

— ერთი, მოდი აქა, ნახე, რა ამბავია და!

მე საჩქაროზე მივედი მასთან, ჩაუჯექი ეანაში და დავინახე მწერის ბუდე. ჯერ ისევ გინგლიან ბარტყებს სასაცილოდ დაეჭეიტათ თავიანთი ჰაწია თვალეები და გაშტერებით გამო-

იცქირებოდნენ ბუდიდან, რომელსაც გადაფარებოდა დედა მწვეერი, ფრთები განივრად გაეშალა და გადაფარებინა ბარტყებისათვის, თავი ძირს დაეღუნა და ისე იყო გარინდებული, თითქოს მკვდარიყო. ანდრეამ საჩქაროზე მოარბენინა ჰირით წყალი, ხელ-ხელა დაასხა მწვეერსა და მითხრა:

— ადგე, წავიდეთ აქედან, შიშისაგან არის საწყალი ასე, ახლავე მოსულიერდება.

ორივენი წამოვდექით, ცოტა მოვშორდით ბუდეს და იქვე ახლოს ჩავსხედით ჩუბად. დაუწვეთ ცქერა მწვეერსა. მართლაცდა, ცოტა ხანს უკან მწვეერი შეინძრა, თავი მიიბრუნ-მოიბრუნა და გადმოხტა ბუდიდან. დადგა ბუდის კვერდზე და დაუწყო თავის ბარტყებს ცქერა, თითქოს უნდოდა შეეტყო: იმ წვეულმა მტერმა ხომ არავინ მომტაცაო... მერე მხიარულად დაიკრუტუნა და მოხდენილი ჩქარი გოგმანით ბუდეს რამდენჯერმე შემოურბინა. ამ დროს იქვე ახლო უანიდან მამალი მწვეერიც გამოძვრა, ამანაც მწრუნველობით გადასედა ბუდეს და შემდეგ გოგმანით მიიბრინა დედა მწვეერთან, თავი იძის თავს მიაღო და მარღად გაურბინა კვერდზე, ძალე უკანვე შემოტრიალდა, აიღო თავი ძაღლა და ამაყად გასძახა: ქვით-კირ, ქვით-კირ, ქვით-კირ!

? რა უნდოდა მერას?

რა ქნა ანდრეამ?

როგორ მოიქცა დედა მწვეერი?

აღწერეთ მერა მწერლის სიტყვებით.

დაწერეთ ამ მოთხრობის მიხედვით: ანდრეამ გადაარჩინა.

პატარა ბიჭის ნატვრა

ნეტავ მალე გავიზარდო,
მინდა გშირი გავხდე,
ფენთეთრი და უელმბღალი
ლორჯა ცხენი შევუდეს.

გავაჭენო, სმაღაწვდიღმა
გავიუოლო ჯარი,
მტერს საითაც შევუტო,
ვაცვლევიინო მხარი.

ნეტავ მალე გავიზარდო,
უნდა გშირი გავხდე,
ბლესილი სმაღლი მქონდეს,
ლორჯა ცხენი შევუდეს.

? რას ნატრობს პატარა ბიჭი?
თქვენ რას ნატრობთ?

სამგორი

ეხოში, კაკლის ძირში, ბავშვები შეგროვილიყვნენ. ვეულა დათოს შესცქეროდა. გიორგი ჰანაც იქ იყო.

— დაიწვე, დაიწვე! — გაიძახოდნენ ბავშვები.

— გასულ კვირას მამამ სამგორის სანახავად წამიყვანა, — დაიწყო დათომ, — ჩვენთან ერთად მანქანაში მამის შეგობარო ინჟინერი მია შაღვაც იყო. მია შაღვა სამგორში მუშაობს.

— აქ დიდი წებლსაცაფია, რომელსაც „თბილისის ზღვა“ ეწოდება, — გვისწიდა მია შაღვა, — ამ ზღვაში არსით ჩადის ივრის წებლი. შიგ ნავები დადის. ორ წელიწადს იდინა იორმბ არსში, რომ „ზღვა“ გაეცხო, „ზღვის“ კარმემო კი ბაღები გაშენდა.

— ამას რას მოვესწარი! — წამოიძახა გიორგი ჰანამ.

— ეს „ზღვა“ ნაწირზე სომ არ გადმოვა? — იკითხა მერაბმა.

— არა ამ „ზღვიდან“ არსებია გაყვანილი. ამ არსებით ირწევება ვეებერთელა ველები. უკვე მშენიერ ბღნარად გადაიქცა

სამკარი, — დამთავრა თხრობა დათომ. ბავშვები აღტაცებით
უსმენდნენ.

? რა უამბო ამხანაგებს დათომ?
რა არის გაუგანილი „თბილისის ზღვიდან“?

ჩემი ძმა

გელა ჩემი უფროსი ძმაა. იგი არქიტექტორია. მე კი წელს
პირველად წავედი სკოლაში.

გელა ძალიან ბევრს მუშაობს. დედამ თქვა: სოგჯერ მთელ
ღამეს არ იძინებსო.

გელა თავის ოთახში არაფის უშვებს, მხოლოდ მე არ მი-
წვრება, როცა კარს ვაღებ სოღამე:

— შემოდი, სათუნა, შემოდი!

მეც შევიდივარ. გელა ქალაღდსე ჰატარს სახლებს სასავს.

— ასეთი ჰატარა სახლი უნდა ააშენოთ? — ვეკითხები მე.

— ქალაღდსე ჰატარს სახლებს ვსასავთ, აშენებით კი ას-
ჯერ და ორასჯერ დიდებს ვაშენებთ, — მინსნის გელა.

იცით, რა ლამაზად აუფრადებს სახლებს? ძალიან მოაქონს.
შავი ნახსებისა კი არაფერი გამეგება.

— აი, ეს სქელი შავი სასები აგურის კედლებია, ეს კი
ოთახებია. სედავ, სხვადანსხვა ზომისაა: ეს საწოლი ოთახია, ეს
სასტუმრო, ეს სამსარეულო, ეს კი საკუჭნაო, — მინსნის გელა.

— კარები და ფანჯრები სადღაა? — მოვიკაღათე ნახსოთან.

— ფანჯრები და კარები აი ამ ჰატარ-ჰატარს სასების ად-
გილსე იქნება.

— ძაღვ ააშენებ ამ სახლს?

- მალე ავაშენებ...
- მეზე წამიფუანე რა ამ სახლის სანახავად!
- უთუოდ წავიფუან, ჩემო ხათუნა! ახლა კი დამესვენე, წადი, გაკვეთილები დაამზადე! — მთხოვა გელამ.

? რას აკეთებს ხათუნას უფროსი ძმა?
რა სთხოვა ხათუნამ ძმას?
რას შეპიირდა ხათუნას თავისი ძმა?

მიმინო და მერცხლები

მიმინომ ჩიტო შეიპერო,
ერთი საწუალი ჭივჭავი;
მიაქვს და მიაწანწალებს,
მიფრინავს, როგორც ნიაფი.

უნისკარტებენ მიმინოს,
მიმოფრინავენ მის წინა:
— გაუშვი ჩქარა, სად მივაქვს
ჩვენი ძმობილი წიწილა?

ეს რომ გაიგეს მერცხლებმა,
შეექმნათ ქვიცილ-ხვიცილი...
აურუებს არემარესა
მათი მოთქმა და ჩივილი.

თან სხვა ფრინველთაც უხმობენ:
— მოდით, გვიშველეთ ჩქარაო!
შერცხვეს, ვინც თავის მოძმესა
ჭირში არ მოეხმარაო!

? რა ქნა მიმინომ?
როგორ დაეხმარნენ მერცხლები თავს მოძმეს?

შოთა რუსთაველი

შოთა რუსთაველი არის დიდი ქართველი ჰოეტი. მის „ვეფხისტყაოსანში“ წერია:

„ბოროტსა სძლია კეთილმა,
არსება მისი გრძელია“.

მანა და ჭიამანა

მანას წითელი კაბა ეცვა, წინწკლებიანი. გოგონამ მოღსე ციცქნა მწერი დაინახა ისიც წითელი და დაწინწკლული.

— დედი, დედი, ნახე, ჩემისთანა კაბა აცვია! — ასძახა მანამ დედას.

— ეგ, შვილო, ჭიამანია! — მიუგო დედამ.

— შენც მანა, მეც მანა, მოდი ერთად ვითამაშოთ! — უთხრა გოგონამ ჭიამანას და დაიწუეს თამაში. მანა ბალახის ქონებს აგებდა, ჭიამანიც ლეროდან ლეროსე დაცოცავდა.

ამასობაში დაღამდა. გოგონა მანა შინ წაიყვანეს, წითელწინწკლება კაბა განადგურეს და დააბინეს. ჭიამანას კი კაბა არ გაუხდია, კაბიანად ჩაეძინა მრავალძარღვან ფოთოლსე.

- ?** როგორი კაბა ეცვა მანას? ჭიამანას?
რას შერებოდა ჭიამანა?
როგორ დააბინეს მანა?
როგორ დაიძინა ჭიამანამ?
ვინასათ ჭიამანა?

სიმღერა ძველთა

ქართულმა ხელი ხმაღს ვიკარ,
მტერს როგორ შევუძინდები!
სიცოცხლეს მსხვერზლად შევსწირავ,
სულითაც დაუწინდები!

გარს გინდა გუნდი მესვიოს,
მარტოსა მეჯარებოდეს,
თუ რომ გვექცე „ფუ“ შითხრან!
ღარჩენა მეჯარებოდეს!

ჩემი ძველების¹ ანდერძსა
ვერ გავტყნ დიაცურადა:
ან მოველაჳ, ან შევაუდები
ქვეყნის მტერს ვაჟკაცურადა.

და ანდერძს გაუტყნელად
გადავცემ შვილიშვილებსა...
ერთის დემის² ღვაწლი მეორეს
ცხოვრებას უადვილებსა..

კულს ვერ ვავიტყნ ქართველი,
ვერ დავანლუნგებ მველ სმალსა,
და ვერც დავჰკარგავ კულგორილად
წინაპართ ვსასა და კვალსა!

ქართველმა ხელი სმალს ვიკარ,
მტერს რაღად შევუშინდები!
სიცოცხლეს მსხვერპლად შევსწირავ
და სულით დავეწინდები!..

¹ ძველები — ამ შემთხვევაში წინაპრები, შამა-პაპა.

² დემის — შოდემის.

ტყეში

განსაფხულის საღამო იყო. ბიჭე-
 ბი მინდორში თამაშობდნენ. თამა-
 შობით რომ გული იჯერეს, მოლ-
 სე წამოგორდნენ.

— ბიჭო, სვალ სოკო-სე წაუიღეთ
 ტყეში! — უთხრა სანდრომ ამხანაგებს.

— ბიჭებო, ტყეში წასვლა კი კარ-
 ვია, მაგრამ შხამიანი სოკო რომ ვერ
 ვამოვიცნოთ? — შენიშნა ვანომ.

— თვალდასუტული ვიცნობ ვეულ სოკოს, — დაამშვიდა ლექსომ ამხანაგები.

მეორე დღეს, სისწამ დილით, ბავშვები ჟივილ-სივილით გაუდგნენ გზას.

აი ტყეც. ბავშვები აქეთ-იქით გაიფანტნენ.

— მე სრამუნა ვიპოვე! მე — შავ-ჩოხა! მე — არყა! — გაისმა ხმები.

საუკვო სოკოს ვეულ ლექსოსთან მიარბენინებდა.

როდესაც სოკო ბლომად მოაგროვეს, ემაწვილებმა ტყის შირას ცეცხლი ააგუსგუსეს.

გაღვივებულ ნაკვერჩხალზე სოკო საამოდ ამიშინდა.

- ?** რისთვის წავიდნენ ბავშვები ტყეში?
რა და რა სოკოები ნახეს?
რა უუვენ ბავშვებმა სოკოებს?
უპასუხეთ სამივე კითხვას და დაწერეთ.

მელია და მწვერჩიტა

(ზღაპარი)

მშივრმა მელიამ ლემს მიაგნო და ღონიურად მიამლა; გაუჭირდა მონელება, შეეხეწა მწვერჩიტას:

— მესობელო, ოღონდ კი ეს საჭმელი მომხნელებინე და, თაუი არ მომიკვდებ, შენს ბარტყებს ზირს არ ვახლებო!

— კარგო, — უთხრა მწვერჩიტამ, — შე აუფრინდები და შენ უკან ფეხდაფეხ მომეო!

აფრინდა და გაიღეფა უკან მელია. ხან მინდორზე არბენინა, ხან წყალში ატოპინა. იმდენი ახეტიალა, მანამ ფურღებს დაწვევტინებდა.

— ძობილო, მოინელე თუ არაო? — ჰკითხა მწვერჩიტამ.

— მონელებით მოვინელე, მაგრამ ახლა სიცილი მომინდა ძლიანაო. ერთი გულიანად მაცინე და შენს შვილიშვილებსაც არას დაუშავებო!

— კარგი, ეგეც ადვილი სამსახურია. გამომეე უკან და სიცილითაც გაგამლებო, — უთხრა მწვერჩიტამ.

მწვერჩიტამ მიიფანა მელია კალოზე და მნაში დამლა, თვითონ მიფრინდა და ხარს რქაზე დააჯდა. გლეხმა სახრე მოუქნია მწვერჩიტას, მაგრამ ის სწრაფად აფრინდა, სახრე ხარს მოხვდა რქაში და მოსტეხა.

მელია იცინის, იცინის, კვდება სიცილით.

მერე მწვერჩიტა მანჯინის ქოთანზე დაჯდა. ქვა ესროლეს.

მწვერვალზე აიცილნა და მოხვდა ქოთანს. ქოთანს კატვდა და მასონი კალოზე დაიღვარა.

მელა იცინის, იცინის, კვდებ სიცილით.

მესამედ მწვერვალზე ბავშვს დააჯდა თავზე. ბავშვმა სასრე მოქნია, მავრამ თავში მოირტვა და მორთო ღრიალი.

მელა იცინის, იცინის, კვდებ სიცილით.

მიფრინდა მწვერვალზე მელანთან და ჰკითხა:

— კაი სერი განვენე თუ ანა?

ამ დროს მელანს კიდევ მოძიებოდა, წაატანა ზირი, უნდოდა, მწვერვალზე დაეკობ და შეეკამა. მწვერვალზე აფრინდა, მელანს შემთ მნაზე დაჯდა და უთხრა:

— ერთი სერი კიდევ უნდა განვენო.

მიეზარ კლესი მწვერვალს და მოქნია დიდი სასრე. აიცილნა მწვერვალზე სასრე, მოხვდა მელანს შივ თავში და შუასზე გაუტეხა.

აფრინდა მწვერვალზე, გასწია თავისი ბინისაკენ და მელანს მიამხა: — სადაც შენი დაიკვინო, იქ ჩემიცა თქვიო!

ენის განატესი. მწვერი ვწვი და მწვერი ვკამე,
მწვერის კუკის ქონის ქადაც მიჯამია.

?

რა სოსოვა მელამ მწვერვალს?
რა ზირობა მინდა მან მწვერვალს?
როგორ მესრულა მელამ ზირობა?
როგორ მესრულა მწვერვალზე მელანს თსოვნა?
როგორ გესმით მწვერვალს ნათქვამი:
„სადაც შენი დაიკვინო, იქ ჩემიცა თქვიო“?
რა ასრია გატარებულა ამ ზღაპარში?

იაკობ გოგებაშვილი

იაკობ გოგებაშვილს ძალიან უუფარდა ჰატარები და მთელი თავისი სიცოცხლე მათზე სრუნავდა.

იაკობ გოგებაშვილმა დაწერა მრავალი შესანიშნავი საყმა-
წვილო მოთხრობა და შეადგინა სახელმძღვანელოები: „დედაუნა“,
„ბუნების კარი“, „რუსეთი სლოვა“.

მგელი და ბატკანი

ცხვრები ტყის ჰიროს მოვდნენ. ერთი ბატკანი ფარას ჩა-
მოშორდა.

დედამ უთხრა შვილს:

—შორს ნუ წახვალ, შვილო, უბედურებას არ გადაუარო!
ბუჩქის უკან მგელი იყო დამალული.

—დედას არ გაუგონო! ეგ უკვე ხანში შესულია, სიარული
ეწარება და შენც ამიტომ გიშლის სირბილს. გაიქცე მინდორ-
ში და ირბინე!—წასწურწულა მგელმა ბატკანს.

ბატკანმა დაიჯერა და ტყისაკენ გაიქცა. მგელსაც ეს უნდოდა:
მიუარდა ბატკანს და ბუნბუნისაკენ გააქანა.

ან დაზა. დედის წინ მარბუნალ კვიცს მგელი მუჭაშსო.

რას ურჩევდა დედა ბატკანს?

რატომ დაიღუპა ბატკანი?

დაწერეთ უკანასკნელი კითხვის პასუხი.

შეადგინეთ მოთხრობა სურათის მიხედვით.

ვიტვიტა და ბათურა

(ზღაპარი)

ერთ ეზოში ცხოვრობდნენ იხვის ჭკუჭული ვიტვიტა და ლეკვი ბათურა.

ერთხელ ვიტვიტას წუწკი ფისო შესატყმელად გამოუდგა.

— მიშველე, ბათურა! — უვიროდა ვიტვიტა და, რაც ძალი და ღონე ჰქონდა, გარბოდა.

— ჰამ, ჰამ! აი, შე სამაგელო! — შეუეფუა ბათურამ ფისოს. ფისო გაიქცა და თავის კადასარჩენად ხეზე ახტა.

— გმადლობ, ბათურა, ახლა კი წავიდეთ და ვიბანათ, — უთხრა ვიტვიტამ ბათურას. ორივე მდინარისაკენ სიძღვრით გაეშურა.

„საბანაოდ მივდივართ,
გავგრილდებით მალე,
ცურვაც ვიცით, სიძღვრაც,
დიული დაღაღაღა!“

მდინარესთან რომ მივიდნენ, ვიტვიტა მაშინვე წყალში გადაეშვა.

— ვახ, ვახ, რა კარგია ჩამო-
დი — დაუძახა ბათურას.

ბათურა დიდ ქვაზე შედგა.

— ერთი, ორი, სამი, ჰოპ! —
წამოიძახა და ისიც წველში გადასტა.

ამ დროს ვიტვიტამ თევზი შე-
ამჩნია, დასაჭერად გამოუდგა და ჩა-
უვინთა. ბათურამ მოიხედა და მეგო-
ბარი რომ ვერ დაინახა, შეეშინდა,
სომ არ დაიხრჩო და დაუძახა:

— ვიტვიტა!...

მაგრამ ვიტვიტა არსად ჩანდა.

დადღონებულმა ბათურამ ტირი-
ლი დაიწყო. უცბად მდინარიდან თა-
ვი ამოყო ვიტვიტამ, რომელსაც
მოფართხალე თევზი ეჭირა ზირში.
ვიტვიტა ნაწირზე გამოვიდა, თევზი
ნისკარტით შუასე კაყო და ბათუ-
რას უთხრა:

— მიირთვი, მძობილო, ბანა-
ობის შემდეგ საუსმე მეტად გემრი-
ელია!

— გმადლობ, მეგობარო! — მი-
უგო განარებულმა ბათურამ.

მეგობრები მადიანად შეეძვეოდ-
ნენ საუსმეს, შემდეგ ვიტვიტა და ბა-

თურა შინისაკებ წაუდინენ და თან ასე კიმიღეროდნენ:

„ვას, ვას, ჰამ, ჰამ! მოვდივართ,
შინ ვიქნებით ძალე,
კარგი მეგობრები ვართ,
დიული დალაღალე!“

? როგორ ზრუნავდა ორი მეგობარი ერთმანეთზე?
წაიკითხეთ ის ადგილები, სადაც ჩანს მეგობრების მზრუნველობა ერთ-
მანეთზე.
შოიგონეთ, რა გინახავთ ან წაგიკითხავთ ფრინველთა და ცხოველთა
მეგობრობაზე.

მზე და წვიმა

ერთხელ მზე და წვიმა წაიჩხუბნენ.

— მე სულ ვაშუქებ და ვაშუქებ, — თქვა მზემ.

— მე კი სულ ვაწვიმებ და ვრწევა დედამიწას, — თქვა წვიმამ.

— შენი წვიმა ატალახებს ვეველაფერს და სიცხვესაც აჩენს.

— შენ კი, როდესაც დიდხანს აშუქებ, ვეველაფერს წვაბ.

— განა მე არ ვახარებ და ვაშწიფებ ხილეულობას? — იწ-
ვინა მზემ.

— მერე რა, რომ აშწიფებ? — უჩემოდ გადანხებოდა ბალები
და ბოსტნები და რაღას გაახარებდი?

დიდხანს ჩხუბობდნენ მზე და წვიმა და ბოლოს შეთანხმდ-
ნენ იმაზე, რომ რიგრიგობით აშუქონ და აწვიმონ, როგორც
არის ახლა.

? რაზე წაიჩხუბნენ მზე და წვიმა?
რას ამბობდა მზე? რას ამბობდა წვიმა?
თქვენი აზრით — რომელია მართალი?

ბ ა კ უ ნ ა

გელა ძამამ სოფელში წაიუვანა.

— ჩამოსვედი, შვილო? — შეეგება გახარებული ჰანა შვილი-
შვილს. გელა ხელეზგაშლილი გაექანა მოხუცისაკენ და კისერზე
შემოესვია.

ჰანამ ბატკანი დაახუდრა შვილიშვილს. გელამ ბატკანს ბაკუ-
ნა დარქვა.

— აი, ეს ბატკანი, შვილო, შენთვის ჩამიბარებია, თვალი
გუჭიროს, ჭიშკარი ღია არავის დარჩეს, თორემ დაგვეპარება.
მორე დღეს ჰანამ გელა დილაადრიან გააღვიძა.

— ადექი, შვილო, ბატკანს ეშიება, ვენასში წაიუვანე და
ღობის ძირში ბალახი გამოამოვინე.

გელამ ტანსაცმელი ჩაიცვა, ჰირი დაიბანა, რძე დალია და
ბოსლისაკენ წავიდა. ბატკანმა ერთი შეიკუნტრუმა და ჰატარა
მწუემს ბაკუნით აედევნა.

რა კარგი იყო ვენასი! ნორჩი ბალახის, ვასის ფოთლის

და სიმინდის ღეროების სუნმა ბატკანი წახსალისა, გელას ფეხ-
ქვეშ გაუძვრა და ვაზის ელორტებისაგან გაქანდა.

გელამ ძლივს შეაჩერა ბაკუნა და თითის ქნევით უთხრა:
— ციც! ჩემო ბაკუნა, ეს კი არ შეიძლება!

? სად წაიუვანა გელა მამამ?
როგორ უვლიდა გელა ბაკუნას?

მწუქემსი

ცალ ხელში ჯოხსი უჭირავს
ცალთ იჩრდილავს მზეს,
მხარზე ხის თოფი ჰკიდია,
ფნიშლად გაჰჟურებს ტყეს.

სწორედ ნამდვილი მწუქემსია,
ცხვარს არ გაატანს მგელს,

ფიცხლად დანჭევილებს მურისს,
თოფზე გაივლებს ხელს.

ქსოში ერთი ბატკანი
უნდა ამოვოს დღეს,
ეს არის მისი სამწუქემსო,
სულ ეს არის და ეს!

ენის გასატყისი. ჩემი ვერძი რქაგრესილი მუნსა ვერძსა რქაგრესილსა
რას ებრძოდა, რას ერჩოდა, რას ერქაგრესილებოდა?

ოთხი სურვილი

I

მოვიდა ზამთარი და თან მოიტანა დიდი თოვლი. ზატარა
ნიკომ ცივით თოვლზე ბევრი ისრიალა. ძველ განითვლებულმა
ბმასთან მიიღბინა და უთხრა:

— უჰ, მამილო, რა კარგია ზამთარი! ნეტავ სულ ზამთა-
რი იუოს!

— შენი სურვილი ჩემს უბის წიგნაკში ჩაწერე, — უთხრა მამამ.

ნიკომ თავისი სურვილი მამის უბის წიგნაკში ჩაწერა.

II

დადგა მხიარული გასაფხული. მინდორ-ველი ამწვანდა, ტუე ფოთლებით შეიმოსა, თბილი ქვეყნებიდან დაბრუნდნენ შოშიები, მერცხნლები, ბუღბუღლები, კვრიტები... ბუზ-ჰეჭლებიც გამოჩნდნენ. ნიკომ ჰეჭლებს დიდხანს სდია. ბევრი ვვავილი დაკრიფა და ლამაზი თაიგულები გააკეთა. მერე მიიღბინა მამასთან და უთხრა:

— მამილო, რა მძვენიერია გასაფხული! ნეტავ სულ გასაფხული იუოს!

მამამ ნიკოს ეს სურვილიც თავის უბის წიგნაკში ჩააწერინა.

III

ძოვიდა ცხელი ზაფხული. ჰურის უანა დაძწიოდა. კლესები უანას მკიდნენ. ნიკო მთელი დღე მინდორში იყო. ხან მანს ეზიდებოდა, ხან მდინარეში ბანაობდა, ხან მარწევს კრეფდა. საღამოს ბავშვი შინ დაბრუნდა. ძივიდა მამასთან და სიხარულით უთხრა:

— მამილა, დღეს რა კარვად გავატარე დრო. რა კარვია ზაფხული, ნეტავ სულ ზაფხული იუოს!

ეს სურვილიც მამამ უბის წიგნაკში ჩააწერინა ნიკოს.

IV

დადგა მდიდარი შემოდგომა. ბაღები ხილით აივსო. დამწიოდა ვაშლი, მსხალი, ატამი, ქლიაფი, ლეღვი, ყურძენი, კომში და ბევრი სხვა. ნიკო სშირად ბაღში ტრიალებდა: ჭამდა ტკბილ ყურძენს, კრეფდა ძწიფე ხილს. საღამოს მამას უთხრა:

— მამილო, მამილო, რა კარგია შემოდგომა, ის უფლად
დროს სჯობს!

მამინ მამამ უბიდან ამოიღო წიგნაკი და ნიკოს წააკითხა
იქ ჩაწერილი სიტყვები.

გ ა მ ო ც ა ნ ა . ერთს ალვისა სეზუდა თორმეტი ტოტი აბია,
სცვივა და სცვივა ფოთოლი, ისევ იმდენი ასხია.

? რატომ ჩაწერინა მამამ თავის უბის წიგნაკში ნიკოს სურვილები?
გაიხსენეთ, რა ჩაწერა ნიკომ უბის წიგნაკში?
დაწერეთ, წელიწადის რომელი დრო მოგწონთ და რატომ?

კ ო დ ა ლ ა

უგარდა კოდალას ტყე. ბევრი ხე იდგა იმ უღრან ტყეში:
მსხვილი და წვრილი, ძაღალი და დაბალი, უტოტო და ტო-
ტიანი, საღი და ჭიანი.

— კრრრ!... კრრ! — უკაკუნებდა კოდალა ნისკარტს

— რას იმალებით, ჭია-მატლებო? სინათლეზე გამოდით,
მე განლაზარტ კოდალა, თქვენი მტერი, მაქვს გრძელი ნისკარ-
ტი. სად წამისვალთ?! — ასე იმუქრებოდა შავი კოდალა.

ანც ჭრული კოდალა იყო ჭია-ღუების ნაკლები მტერი.
ისე მიეკუთვნებოდა ხეს გრძელი კლანჭებითა და მებარი ფრთე-
ბის ბოლოებით, როგორც ტეიზა, თან უკაკუნებდა და უკაკუნებ-
და ვარედან. მწერები გამოჰყავდა და სანსლაზდა.

? რა სარგებლობა მოაქვს კოდალას?

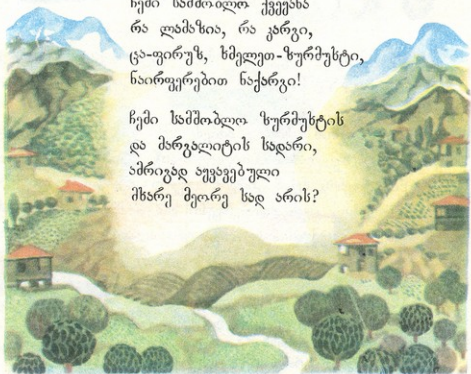
? ჩამოთვალეთ აქ დახატული მიმოსვლის საშუალებანი.
კიდევ რა ტრანსპორტი იცით?
დაწერეთ ტრანსპორტის სახელები.

ჩემი სამშობლო

ჩემი სამშობლო ქვეყანა
რა ლამაზია, რა კარგი,
ცა-ფირუს, სმელეთ-სურმუსტი,
ნაირფერებით ნაქარგი!

ჩემი სამშობლო სურმუსტის
და მარგალიტის სადარი,
ამრიგად აუვაგებული
მხარე მეორე სად არის?

გამოცანების ახსნა:

33-		
5	. . . . .	თბილი
13	. . . . .	ბორბლები
39	. . . . .	კბილები და ენა
44	. . . . .	მამალი
45,54	. . . . .	მელა
62	. . . . .	ყინვა
91	. . . . .	ციცინათელა
91	. . . . .	ფუტკარი
95	. . . . .	ვარდი
126	. . . . .	წელიწადის თვეები.

ვინ როგორ უკლის სახელმძღვანელოს

№	მოსწავლის სახელი და გვარი	სასწ. წელი	წიგნის მდგომარეობა	
			წლის დასაწყისში	წლის ბოლოს

ა

- აკიდო** — ვაზის მოკლედ აქრილი წყვილმტევენიანი რქა.
ალამი — დროშა.
ანდერძი — სიცოცხლეში დაბარებული, რომელიც სიკვდილის შემდეგ უნდა შესრულდეს.
ასკილი — ეკლიანი ველური ბუჩქი; მის ნაყოფს სამკურნალოდ იყენებენ.
ატლასი — აბრეშუმის პრიალა ქსოვილი.

ბ

- ბაასი** — საუბარი.
ბაღჩა — პატარა ბაღი, სადაც მეტწილად ყვავილებს რგავენ, ზოგჯერ ბოსტნეულსაც თესავენ.
ბედაური ცხენი — სწრაფი მარბენალი ცხენი.
ბერკეტი — მანქანის ნაწილი, რომელიც ცოტა ძალით მძიმე ტვირთს ამოძრავებს.
ბედელი — პურეულის შესანახი ნაგებობა.
ბეჭემოთი — აფრიკის ტბებსა და მდინარეებში მცხოვრები სქელტყავიანი ძუძუმწოვარა ცხოველი, რომელიც ბალახით იკვებება.

ბოლო — ცხოველს კუდი აქვს, ფრინველს კი — ბოლო.

გ

- გარაჟი** — გადახურული ადგილი ან შენობა ავტომანქანების სადგომად ან შესაკეთებლად.
გენაცვა — გენაცვალე.
გვირილა — ერთგვარი ყვავილია.
გუშაგი — მცველი, დარაჯი, მეთვალყურე, ყარაული.

დ

დამიყვავე — მომიფერე, მომი-ალერსე, დამამშვიდე.

ე

ენკენისთვე — სექტემბერი.
ეშით გული გაულია — სასიამოვნოდ გული გადუშლია.

ზ

- ზაქი** — კამეჩის ნაშიერი.
ზებრა — ველური ცხოველი ცხენების ოჯახისა, ტანზე აქვს შავი განივი ზოლები, ცხოვრობს აფრიკაში.
ზვაგი — ზევიდან დიდ გროვად წამოსული თოვლი ან მიწა.
ზურმუხტი — ძვირფასი ქვა მწვანე ფერისა.

თ

- თათარა** — ნადული ყურძნის ტკბილისა და პურის ფქვილისაგან გაკეთებული ფაფისებური საჭმელი.
- თახი** — ოქროს, ვერცხლის ან სხვა ლითონის სასმისია ჯამის ფორმისა.
- თაღარი** — საწყაო ჭურჭელი.
- თეჟა** — ნაბადი.
- თითა** — ყურძნის ჯიში, თეთრი ფერისა, მსხვილი და მოგრძო მარცვლებიანი.

ი

- ივერთ მხარე** — საქართველო.
- იზღვაგულა** — გულუხვობა გამოიჩინა (დიდი მოსავალი მოვიდა).

კ

- კვერნა** — გარეული ცხოველი.
- კამა** — სურნელოვანი, სანელმებელი მცენარე.
- კენკრა** — წვრილი მცენარეული ნაყოფი: მარწყვი, მაყვალი, ყოლო და მისთანანი.
- კოზაკი** — აქლემის ნაშიერი.
- კოკობი ვარდი** — ოდნავ გაშლილი ვარდი.
- კომბაინი** — რთული აგებულების მანქანა; ერთდროულად მკის და ლეწავს პურეულს.

ლ

- ლეკური დაუარა** — იცეკვა.
- ლოლუა** — შენობის სახურავზე ან ხის ტოტებზე ჩურჩხელასავით დაკიდებული ყინული.

მ

- მარსი** — პლანეტა.
- მარგალიტი** — მარცვლისებური ძვირფასი თვალი თეთრი, შავი ან ყვითელი ფერისა.
- მადლი უძღვნა** — მადლობა უთხრა.
- მაჩვი** — საშუალო ზომის მტაცებელი ცხოველი.
- მახათი** — გრძელი, მსხვილი ნემსი, იყენებენ ტომრისა და სხვათა საკერავად.
- მახე** — ნადირთა ან ფრინველთა დასაჭერი მოწყობილობა.
- მიხაკი** — ლამაზი სურნელოვანი ყვავილი.
- მრავალძარღვა** — მრავალწლოვანი ბალახი. ხმარობენ სამკურნალოდ.

ნ

- ნეტარებდე** — მხიარულად იყო, ბედნიერად ცხოვრობდე.

პ

- პედალი** — სატერფული, მანქანაზე ფეხის დასაჭერი ბერკეტი, რომელსაც მოძრაობაში მოჰყავს მანქანა.
- პლაჟი** — ზღვის, მდინარის, ტბის გაშლილი ნაპირი, რომელიც გამოდგება მზის აბაზანების მისაღებად.

ჟ

- ჟოლო** — კენკროვანი ბუჩქი, უფრო მეტად ველურად იზრდე-

ბა, აქვს მოწითალო ფერის ტკბილი ნაყოფი; იყენებენ სამურაბედ და სამკურნალოდ.

რ

რაკეტა — საფრენი აპარატი, მოწყობილობა — დიდი სისწრაფით მიფრინავს ძალიან მაღლა.

რტო — შტო, ტოტი.

ს

სალხენად — სასიხარულოდ, სასიამოვნოდ.

სანაპირო ქუჩა — წყლის (მდინარის, ზღვის) ნაპირას გამავალი ქუჩა.

სარდაფი — პირველი სართულის ქვემოთ, მიწის დონეზე დაბლა მდებარე ნაწილი შენობისა.

საუკუნოდ — სამუდამოდ.

სერი — მოგრძო გორაკი.

სეხნია — მოსახეღე.

სისხამ დილით — ძალიან ადრე.

შ

შიმი ხორცი — მოუხარშავი ან შეუწვავი ხორცი.

ფ

ფანჩატური — ტალავერი, თალარი, ფოთლებით დაფარული საჩრდილობელი.

ფარფატი — ფრთების ნელი ქნევა ფრენისას.

ფაფუკი — ძალიან რბილი ნაჭი (ბუმბული, მატყლი, კქსოვილი, სხეული).

ფერმა — მესაქონლეობის, მეფრინველეობის ან სხვა სპეციალური მეურნეობა.

ფიანდაზი — ფეხქვეშ დასაგები ძვირფასი პატარა საფენი.

ფირუზი — ცისფერი ძვირფასი ქვა.

ფონი — მდინარეში გადასასვლელი ადგილი, სადაც წყალი თხელია ან ნელა მიედინება.

ფულურო — ცარიელი ღრუ ხეში.

ფუჩეჩი — სიმინდის ტაროს გარშემო შემოხვეული ფოთლები.

ჭ

ქულა — გაპენტილი ბამბის ფენა.

ქურჭი — ცხოველების ბეწვიანი ტყავი.

ღ

ღვინობისთვე — ოქტომბერი.

ყ

ყვავილიც არსად კრიალებს — ყვავილიც არსად ჩანს.

ყოჩივარდა — ერთგვარი ყვავილია.

შ

შეხეთ — შეხედეთ.

შოთას სამშობლო — შოთა რუს-

თაველის სამშობლო, საქართველო.

შოთი — გრძელი თონის პური.

ჩ

ჩაგვიკოკლოზინა — ჩაგვიგემრიელა.

ჩამიჩი — შემეკნარი, გამომხმარი ყურძენი.

ჩირი — გამხმარი ხილი (ვაშლისა, მსხლისა, კომშისა, ლეღვისა და სხვ.)

ჩხა — ვაზის გრძლად აჭრილი მტევნიანი ტოტი.

ძ

ძიძა — გამღელი, სხვისი ბავშვებისათვის ძუძუს მაწოვებელი ქალი.

ძიძია — ქალის სახელი.

ძერა — დიდი გარეული მტაცებელი ფრინველი.

წ

წალღუნა — პატარა წალდი.

წიწმატი — ერთწლიანი ბოსტნეული მცენარე, ცხარე გემოს მქონე მწვანელი.

წრუწუნა — თავის ნაშიერია, ლლაპი.

ჭ

ჭადარი — მაღალი, ნაცრისფერქერქიანი ხე.

ჭიამაია — ერთგვარი მწერი.

ჭრიჭინა — მწერი, რომელიც ფრთებით გამოსცემს ჭრიჭინის ხმას.

ხ

ხავსი — ტანდაბალი უფესვო მცენარე. იზრდება ტენიან ადგილებში, ხეებზე, ქვებზე და სხვ.

ხაში — წვენიანი კერძი ძროხის ან ცხვრის კარგად მოხარშული ფაშვისა, ჩლიქებისა.

ხაჭო — დოს ან წაქის წამოდულებული დაღეჭილი მასა.

ხევი — მდინარის ღრმა კალაპოტი (მთებში), პატარა მდინარე მთებს შუა.

ხენდრო — მსხვილნაყოფა მარწყვი.

ხოხობი — ქათამზე მომცრო გარეული ფრინველი; მამალ, ხოხობს აქვს ლამაზი ბუმბული (ყელი, ფრთები, ბოლო).

ხრაშუნა, შავჩოხა, არყა — სოკოები.

ჯ

ჯებირი — მიწაყრილი ან ნაგებობა მდინარის გასწვრივ, ზღვის ნაპირზე, რაც იცავს მიდამოს წალეკვისაგან.

ჯემი — შაქრით მოხარშული და აზელილი ხილი (ატმის ჯემი, ლეღვის ჯემი და სხვ.)

კ

კალვა — ერთგვარი ტკბილეული; მზადდება შაქრისაგან და ნიგვზის, მზესუმზირას (და მისთანა) დანაყილი გულისაგან.

ს ა რ ჩ ე ვ ი

„დედა ენა“ — გ. ლეონიძისა	3
ბევრზე ბევრი — მარიჯანისა	4
სკოლისაკენ — ი. ევლოშვილისა	5
სასაუბრო — სკოლის ეზოში	6
კეთილი ძმა — ი. გოგებაშვილის მიხედვით	7
დედის დარიგება გ. ჭალადიდელისა	8
თხა და გიგო — ი. გოგებაშვილისა	9
ჩვენი მასწავლებელი — გ. კაჭახიძისა	10
მეგობარი — ვ. კახაძისა	11
პატარას — ი. აბაშიძისა	11
სიმღერა მამულზე — ჯ. ჩარკვიანისა	12
მატარებელი გადაარჩინა — ნ. კეცხოველისა	13

შემოდგომა

რთველი — ა. ხახუტაშვილისა	14
რთველი — შ. მღვიმელისა	15
აკილო — ვ. ასლამაზიშვილისა	16
სასაუბრო — სიმინდის გარჩევა	17
მსხალი — ლ. ერადისა	18
ვაშლი და შაქარა — ი. გოგებაშვილის მიხედვით	18
ყურცქვიტა და ნაბია — ი. ევლოშვილისა	20
შემოდგომის სურათი — ვაჟა-ფშაველასი	21
სასაუბრო — ხილის კრეფა	22
თაღამი — კ. უშინსკისა	23
წიგნი — გ. ლეონიძისა	24
საქართველო — დ. მეგრელისა	25
სასაუბრო — ტანსაცმელი. ფეხსაცმელი	26

ფრინველების გადაფრენა — ი. გოგებაშვილისა	27
მშენებლობა — ვ. ასლამაზიშვილისა	28
სანატრელი შვილი — ხალხური	29

ოჯახი

მოსიყვარულე შვილი — ა. ხახუტაშვილისა	30
მისაბაძი მაგალითი — ლ. ჭიჭინაძისა	31
მხოლოდ მაშინ დავიჯერებ — ს. შანშიაშვილისა	32
მამალი და მელია (იგავ-არაკი)	32
დავა — ი. გოგებაშვილის მიხედვით	34
თენგიზის მანქანა — ნ. ბეზარაშვილისა	35
ძალა ერთობაშია — სულხან-საბა ორბელიანისა	36
სასაუბრო — ოჯახი სადილობს	37
იმედით — მ. ფოცხიშვილისა	38

რა არის კარგი და რა არის ცუდი

ადამიანის სხეულის ნაწილების ჩხუბი — ესოპესი, ი. გოგებაშვილის მიხედვით	39
ბუზი და ეტლი — ესოპესი	40
ცრუპენტელა — ი. გოგებაშვილისა	40
სასაუბრო — მეფრინველეობის ფერმა	41
კუდა ხარი და ბუზები — ი. გოგებაშვილისა	42
მკვებარა მამალი — შ. მღვიმელისა	43
მელია და გლეხი — ა. მირიანაშვილისა	44
სასაუბრო — საჭმელი	46
მოუთმენლობის მსხვერპლი — ი. გოგებაშვილისა	47
ლომი და თაგვი — ი. გოგებაშვილის მიხედვით	48
ცრუ — ესოპესი, ი. გოგებაშვილის მიხედვით	49
ჩიტი და ბავშვები — ჰელნიკოვისა, თარგმანი	
ა. წერეთლისა	49
გარეული ტახი და მელა — ესოპესი	51
სასაუბრო — მოატყუეს	52
მაცდური მელა და მგელი — ხალხური	53
საწყალი მელა — ხალხური	54
ნადირთა ძმობა — ხალხური	55
ქურდი და მამალი — ი. გოგებაშვილის მიხედვით	56
მგელი და ძაღლი — ლ. ტოლსტოისა	57
კოჭლი კაცი — ი. გოგებაშვილისა	58

ჯამთარი

დაგვიზამთრდა, დაგვიზამთრდა — გ. აბაშიძისა	59
---	----

დიტოს თოვლის პაპა — ლ. ქიაჩელისა	60
სასაუბრო — ზღაპარს უყვება	61
ბავშვების სიხარული — შ. მღვიმელისა	62
სასაუბრო — ზამთარი	63
ჩვენს კოპწია ნაძვის ხეზე — გ. ძნელაძისა	64
სათბურში — თ. სამადაშვილისა	64
ეზოს მშვენება — ლ. ჭიჭინაძისა	66
სასაუბრო — ცხენების მოვლა	67
წერილი ბეზიას — გ. ქუჩიშვილისა	68
კეთილი ამხანაგები — ი. გოგებაშვილის მიხედვით	68
ნუ იამაყებ — ხალხური	69
მამალი და კატა (ხალხური ზღაპარი)	70
ახალი უბანი — შ. ასანიშვილისა	73
ცა-ფირუზო — მ. მრეველიშვილისა	74
ჩემი მხარე — გ. ქუჩიშვილისა	75
მეზობლები — ი. გოგებაშვილის მიხედვით	76
მე ყველაფერს მიირჩევნია — ხ. ბერულავასი	76

8 მარტი — ქალთა დღე

დედა და შვილი — დ. მეგრელისა	77
ორი საჩუქარი — თ. ჩხაიძისა	78
სასაუბრო — გადაარჩინეს	79
ყურადღება — ი. გრიშაშვილისა	80
დედობრივი სიყვარულის ძალა — ი. ტურგენევისა	81

გაზაფხული

ზამთარი მიდის — ი. ევდომშვილისა	81
გაზაფხული — ი. ჭავჭავაძისა	83
ბერიკაცი და ნამყენი — ი. გოგებაშვილის მიხედვით	83
სასაუბრო — გამოიცანი!	84
ჯეჯილი — ი. დავითაშვილისა	85
ჩენი ბალი — ი. ევდომშვილისა	85
გაზაფხული — ა. წერეთლისა	87
ია — გ. ნატროშვილისა	88
სასაუბრო — ბარტყების გამოჩეკა	89
მერცხლის სიმღერა — ვაჟა-ფშაველასი	90
ნათელა და ციცინათელა — თ. ჩხაიძისა	90
ჰიანჭველა და ფუტკარი — ესოპესი, ი. გოგებაშვილის	

მიხედვით	91
სასაუბრო — წერილის მოგზაურობა	92
პაწაწინა რტო ვარ — ა. კალანდაძის	93
ნაკადული — თ. რაზიკაშვილისა	93
ოქროს ყანა — გ. შატბერაშვილისა	95
ჩიტი — ი. ჭავჭავაძისა	95
ბაყაყი და ხარი (იგავ-არაკი)	96
მწყურის ბული ნ. ლომოურისა	97

ჩვენი სამშობლო

პატარა ბიჭის ნატვრა — მ. მრევლიშვილისა	99
სამგორი — კ. გოგიაშვილისა	100
ჩემი ძმა — შ. ასანიშვილისა	101
მიმინო და მერცხლები — ვაჟა-ფშაველასი	102
შოთა რუსთაველი	103
მია და ჭიამია — თ. ჩხაიძისა	104
სიმღერა ძველთა — ა. წერეთლისა	105

ზაფხული

ტყეში — დ. თურდოსპირელისა	106
მელია და მწყერჩიტა — ზლაპარი	108
იაკობ გოგებაშვილი	110
მგელი და ბატკანი — ლ. ტოლსტოისა, ი. გოგებაშვილის	111
მიხედვით	111
სასაუბრო — გემი მოვიდა	112
ვიტვიტა და ბათურა — კ. გოგიაშვილისა	113
მზე და წვიმა — ი. გოგებაშვილისა	115
ბაკუნა — ი. ურჯუმელაშვილისა	116
მწყემსი — თ. ჯანგულაშვილისა	117
ოთხი სურვილი — კ. უშინსკისა, ი. გოგებაშვილის მიხედვით	117
კოდალა — თ. რაზიკაშვილისა	120
სასაუბრო — მიმოსვლისა და გადაზიდვის საშუალებანი	121
ჩემი სამშობლო — ლ. ასათიანისა	122
გამოცანების ახსნა	123
ლექსიკონი	124

Рамишвили Валериан Фомич
ДЕДАЭНА

Для II класса

(на грузинском языке)

რედაქტორი **ნ. ხუბიაშვილი**
შატერული რედაქტორი **ვ. ზაკალაშვილი**
ტექნორედაქტორი **მ. ახათიანი**
კორექტორი **ნ. დგებუაძე**
გამომწვევები **ლ. დავითური**

სბ № 4105

Учебное издание

ხელმოწერილია დასაბეჭდად 18.07.89. ქალაქის ზომა $70 \times 90^{1/16}$. საბეჭდი ქალაქი ოფსეტის № 1. გარნიტურა. გოგებაშვილი. ბეჭდვის ხერხი ოფსეტური. ნაბეჭდი თაბახი 8,25+0,25 ფორზ. პირ. ნაბეჭდი თაბახი 9,65+0,29 ფორზ. პირ. საღებავგატარება 40,36. სააღრიცხვო-საგამომცემლო თაბახი 5,96+0,3 ფორზ. ტირაჟი 90 200 შევ. № 1614

ფახი 45 კაბ

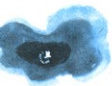
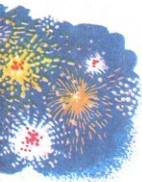
გამომცემლობა „განათლება“, თბილისი, ორჯონიკიძის ქ. № 50
Издательство «Ганатлеба», Тбилиси, ул. Орджоникидзе № 50

1990

საქართველოს სსრ გამომცემლობათა, პოლიგრაფიისა და წიგნის ვაჭრობის საქმეთა სახელმწიფო კომიტეტის თბილისის ი. ჭავჭავაძის სახ. წიგნის ფაბრიკა, მეგობრობის გამზირი № 7.

Тбилисская книжная фабрика им. И. Чавчавадзе, Государственного комитета Грузинской ССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли, пр. Дружбы № 7.

45 კმ.

გვ. 88/55

F66.260

3

საქართველოს
საგარეო ურთიერთობების
სამსახური

საქართველოს
საგარეო ურთიერთობების
სამსახური